

GOSPODARSKI LIST

List izhaja enkrat na mesec —
Stane za celo leto 12 lir, za pol
leta 6 l., posamezna številka 1 liro.

Leto IV.

Šte. 1

Januarja 1925

:: Upravištvo in uredništvo ::
VIA VERDI CORSO VERDI ŠT. 37
:: Rokopisi se ne vračajo ::

VSEBINA:

Ob začetku novega leta.

Splošno znanstvo: Bakterije (inž. France Pegan).

Živinoreja in živinozdravništvo: Zakonite določbe glede držanja bikov. Pomanjkanje bikov. Kužni katar nožnice (živinozdravnik dr. Ravnik).

Mlekarstvo: Naše mlekarstvo.

Sadjarstvo: Sadjarstvo na Goriškem (dr. Vallig). Zasažanje in obrezovanje breskev (Just Ušaj).

Vinogradništvo in kletarstvo: Vino rujavi. Vlačljivost vina; Kakšne trte naj sadimo.

Poljedelstvo in vrtnarstvo: »Tomažin«. Ali bomo sadili paradižnike.

Čebelarstvo: Napredek v čebelarstvu (dr. Josip Ličan).

Splošno gošpodarstvo: Važnost gnoja v kmetijstvu (France Magajna). Izvoz sadja in zelenjave v Nemčijo.

Zadružništvo: Po koliko obrestujete (Doktorič). Finančni kazenski odlok. Srbsko zadružništvo. Pristojbina na mere in uteže.

Vprašanja in odgovori.

Gospodarski koledar: Kmetovalec v januarju.

Tržni pregled.

Gospodarski drobiž in razno.

Listnica uredništva: Ker hočemo izdati februarjevo številko v prvih dneh februarja, prosimo vse sotrudnike, da vpošljejo gradivo vsaj do 30. t. m. Kar ni priobčenega, pride na vrsto.

Listnica uprave: Današnja številko smo razposlali mnogim na ogled. Kdor ne misli naročiti, naj da list sosedu, ako pa hoče naročiti, naj pošlje takoj naročnino. Stari naročniki dobe še drugo številko, potem pa nobene več, ako ne plačajo.

Kdo je plačal: Iz Breginja smo dobili po poštni nakaznici 13.— L brez navedbe pošiljatelja, ki je vljudno naprošen, da sporoči svoj naslov.

NABAVA SEMENSKE AJDE!

Podpisana Zveza je pripravljena zagotoviti semensko ajdo vsem kmetovalcem, ki jo pravočasno naroče. Ker moramo nabaviti ajdo iz inozemstva, se na prepozna naročila ne bomo mogli ozirati.

ZADRUŽNA ZVEZA V GORICI.

Corso Verdi 37.

MLEKARKE IN SIRARKE POTREBŠČINE.

Podpisana Zveza ima v svojem uradu na razpolago najrazličnejše mlekarke in sirarske potrebščine, kot posnemačnik tvrdke »Persoons« (izborno belgijsko blago), vrče za mleko, obode za sir, platno, mlečne gostomere itd. Vsak si lahko ogleda.

Sestavljamo brezplačno proračune za cele sirarne in maslarne.

Zadružna Zveza v Gorici.

TELEFON: Sporočamo vsem članicam, da imamo upeljan telefon št. 283.

Zadružna Zveza v Gorici.

ODDELEK ZA KMETIJSKI POTOVALNI POUK V AJDOVŠČINI

sporoča tem potom, da se nahajajo prostori oddelka v Šturijah št. 28. Urad je odprt vsak četrtek od 8½ ure naprej. Stranke se pa sprejemajo tudi vse ostale dneve, ako je slučajno voditelj urada navzoč.

Ako kdo želi ogled na lastnem posestvu (seveda v okrožju urada) mora zato prositi ali ustneno ali pismeno potom.

Predavanja, sestanki itd., ki niso določeni od Oddelka samega, se sklicujejo potom vabila ali glasom sporazuma med Oddelkom in prizadetimi.

V Vipavi se nahaja voditelj Oddelka vsakega 20. v mesecu in v tržnih dneh, ter je v prostorih Kmetijskega društva strankam na razpolago za različna pojasnila, tičoč se kmetijstva.

Oglas.

Vsi oni, ki so bili deležni kakšnega odlikovanja na razstavi goveje živine v Ajdovščini niso pa še dobili odlikovanja, naj se za isto javijo na občinskem uradu v Šturijah pri Ajdovščini.

Urad za kmetijski potovalni pouk
oddelek Ajdovščina
inž. Velicogna l. r.

Domača kavarna — Caffè Adriatico

GORICA — Na Travniku — GORICA

Shajališče deželanov. — — Tu in inozemski časopisi.
Solidna postrežba. — — Za obilen obisk se priporočata
Nadig - Pečenko, lastnika.

Za novoporočence Skladišče tkanin

Corso Verdi števil. 1

Volneno blago, bombaževine, tkanine, odeje, trliž, (dvonitnik) volneno blago za moške in ženske.

Podružnica:
Via Carducci (Gospodarska ul.) 11

Izdelano perilo za moške in ženske, laneno platno in bombažasto, popolne bale, preproge iz baržuna, linolej. —

Vse blago je po nizkih cenah.

Arturo de Rossi - Gorica

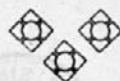
Telefon 276

GOSPODARSKI LIST

IV.

UREDIL

ING. AGR. JOSIP RUSTJA

V GORICI 1925

ZALOŽILA ZADRUŽNA ZVEZA — NATISNILA ZADRUŽNA TISKARNA.

GOSPODARSKI LIST

II
48068

UREDIL
ING. AGR. JOSIP RUSTJA

V GORICI 1925
ZALOŽBA ZADRUŽNA ZVEZA — NACIJSKA ZADRUŽNA TISKARNA

VSEBINA 4. LETNIKA

Splošno gospodarstvo.

Stran

Važnost gnoja v kmetijstvu	16
Izvoz sadja in zelenjave v Nemčijo	16
Okuženje zemlje	36
Plačevanje zaostalih davkov	37
Letošnja trgovina s semenskim krompirjem	76
Gospodinjstvo nadaljevalna šola v Lokavcu	77
Nagrade za ureditev hlevov in gnojnikov	46, 124
Dopolnilni davek	96
Zvišajte zavarovalninske zneske za hiše	137
Zdravilne rastline	137
Državna kmetijska šola na Grmu	138

DROBIŽ

Pristojbina za vpogled posestnih pol	24
Vojni oškodovanci	84
Sprememba določb v kolkovinah	84
Imenovanje izvedenca za rastlinske bolezni v Gorici	142

Kmetijske zbornice na Čehoslovaškem	171
Vojna za superfosfat	192
Gospodinjstvo tečaj Prosvetne zveze	192
Ribolovne pravice v naših pokrajinah	211
Kmetijska razstava v Čedadu	259

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

3 Ali se izplača zavarovanje proti toči	20
4 Kdaj se seče lovorjev les	20
9 Uvoz murv v Jugoslavijo	41
14 Ali obstoja Deželna Zveza zavarovalnic	42
21 Kam naj prijavim rekvizicije	81
23 Ali prijavimo kot rekvizicijo tudi vojna posojila	81
29 Kako se meri površina zemlje	101
50 Kdaj vložim utok proti občinskim davkom	188
56 Nemška uvozna carina na suhe češplje	207
60 Odgovornost lovca za škodo povzročeno po jazbecu	208
67 Kako bi uničil polže, polhe, veverice in poljske miši	255
72 Koliko bo stal »Gospodarski list« v l. 1926	256

Živinoreja in živinozdravništvo.

SPLOŠNA ŽIVINOREJA

Zakonite določbe glede držanja bikov	4
Pomanjkanje bikov	5
Nagrade za ureditev planin	47, 124
Uvoz plemenske živine	47
Nakup plemenskih bikov rjavosive švicarske pasme	68
Pregledovanje bikov v idrijskem okraju z vzorcem prošnje	87
Simodolska pasma v vipavskem okraju	88
Preveč živinskih sejmov	128
Izvoz živine iz Italije	128

Nov bikorejski zakon	146
Z darili spojene razstave bikov in junčkov	147
Zboljšani pašniki	149
Križanci kozla z ovco ali ovna s kozo	149
Nov živinorejski odsek	175
Spored za splošno pregledovanje bikov namenjenih za javno spušcanje v tolminskem okrožju	196
Goveje pasme v našem ozemlju	215
Razstava goveje živine in žrebet v Kobaridu	216
Poročilo o razstavi goveje živine in žrebet v Kobaridu	240

	Stran		Stran
ŽIVINOZDRAVNIŠTVO		DROBIŽ	
Kužni katar nožnice	6	Ovsa in kopriv kokošim	23
Razkuževanje hlevov	26	Listje kopriv	24
Krmljenje za čas brejosti	67	Prepovedani sejmi	24
Griža novorojenčkov	86	Cepite prašiče proti rudečici	84
Hromota mladičev	106	Uši pri živini	124
Bramor (Aktinomikoza)	126	Surovo meso kot hrana	171
Solnčni ali vročinski pik pri živini	127	Bik za 385.000 lir	192
Bljuvanje	148	Živinoreja v Jugoslaviji	260
Kuhanje mesa in mleka s posebnim ozirom na higijeno ljudi	174		
Krmljenje in negovanje novorojenčkov	194	VPRAŠANJA IN ODGOVORI	
Ne puščajte gnoja v hlevu	214	1 Kako pridem do krave švicarske pasme	20
Starost plemenske goveje živine	214	7 Kako odpravim lišaj pri živini	41
Kužne bolezni	238	8 Kateri umetni gnoj je najboljši za deteljišče	41
		10 Kako spravim kravo k apetitu	41
PRAŠIČEREJA		16 Kako zdravim bramor pri živini	61
Prašiči so dobičkonosni	28	17 Kaj je vzrok prisotnosti krvi v mleku	62
O prašičji krmi	107	24 Kako in kam naj sporočim željo glede pasme	81
O izboljšanju svinjakov	217	25 Ali teleta na gobcu bolnih krav res rada poginejo	81
Prašičja rdečica	239	26 Vol se suši, kako naj ga zdravim	81
Zakaj so prašiči po ceni?	257	31 Kako zdravim drisko pri živini	101
		37 Zakaj krava pridržuje mleko	142
KOKOŠEREJA		43 Kako konzerviram jajca	166
Kako postopamo s kokošjo, da prične oziroma neha kovati	128	44 Kako odnavadam kravo, ki se sama sesa	166
Nova gospodarska knjiga	128	46 Kako odpravim ušivost pri živini	166
Kokoš in mraz	149	59 Zakaj grizejo prašiči les	208
		62 Zakaj šepajo pujski	233
		63 Ali se bo prihodnje leto lahko cepilo prašiče	233
		65 Kako sestavim prošnjo za nagrado za predelavo hleva	233
		69 Kako ozdravim prašiča, katerega voda zapira	255

Mlekarstvo.

SPLOŠNO MLEKARSTVO		MASLARSTVO	
Naše mlekarstvo	8	Izdelovanje masla	48
Nepotrebne mlekarne	19	Trgovina z maslom	69
Izvoz mleka iz Slovenije	71	Gnetilnik	88
Mlekarji pozor	71	Črno maslo	108
Tako je prav	109	Trpežnost presnega masla	129
Mlekarne in občinska užitnina	130	Zorenje smetane	218
Mlekarska šola v Sloveniji	138		
Pravilna molža — večja mlečnost krave	150	SIRARSTVO	
Naše mleko in tržaški trg	197	Kako bi povzdignili naše sirastvo	69
Kolikokrat naj molzemo	198	Kakšno sirišče je najboljšo?	71
Obisk mlekarne v Rivotlo	219	Razvrstitev sira	89
Mlekarstvo v Sloveniji	242	Okus sira	151
Od kod prihaja mleko v Trst	242	Mnenje »kramarja« o tolminskem siru	152
		Tipičnosti ementalkega sira	176

	Stran		Stran
VPRAŠANJA IN ODGOVORI		28 Maslarne in občinska užitnina	101
5 Kje bi dobil majhno strojno pinjo	20	36 Napihnenost sira	142
6 Sestavine raznega mleka	20	47 Sestavine sirotke	166
27 Kolkovanje pri prodaji sira	101	57 Kakšen posnemačnik je »Titan«	208

Sadjarstvo.

SPLOŠNO SADJARSTVO

Sadjarstvo na Goriškem	9, 30, 50
Zasajanje in obrezovanje breskev	10
Nabiranje cepičev	31
O cepljenju in izbiri sadnih vrst	49
Kako cepimo oreh?	62
Za naše sadjarstvo	72
Ne stikajte po ptičjih gnezdih	73
Poučni izlet v Massolombardo	91, 112, 154
Važnost listja pri rastlinah	110
Naše črešnje	130
Za povzdigo našega sadjarstva	131
O pobiranju sadja	153
Poglejte breskvina drevesa	155
Katere vrste sadja moramo gojiti?	177
Pravilno sajenje dreves	198
Suhe češplje	199
Shranjevanje sadja za zimo	200
Za povzdigo sadjarstva na Goriškem	200
Obrezovanje breskev	201
Jesenska in zimska opravila v sadovnjaku	220
Še nekaj besed o izbiri sadnih dreves	221

Razpis daril in akcija v pospeševanju sadjarstva na Goriškem	223
Še o zimski zlati parmeni	244
Kako staro postane drevo	244
Breskev zahteva nege	244
Jabolko »Johnathan«	256
19 milijonov pomaranč	257

ŠKODLJIVCI

O zatiranju listnih uši	72
Vrbar	90
Napuhnenost hruškinega listja	91
Poškropite sadna drevesa	91
O črvičnosti jabolk	111
Krvava uš	112
Varstvo proti zajcu	243

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

11 Kaj so ameriške breskve	41
13 Ali se izplača združna žganjekuha za sadje	42
15 Kako uspešno cepim črešnje	61
30 Kako se zdravi rak pri rastlinah	101
38 Sušica črešnjevega listja	142
39 Akcija za gojenje breskev	142
42 Kako se dela marmelada iz hrušk	166
53 Kaj je apneno-žveplena brozga	189
54 Cepilna smola iz kolofonije	207
55 Kje bi dobil jabolko »Johnathan«	207

Vinogradništvo in kletarstvo.

SPLOŠNO VINOGRADNIŠTVO

Vinogradnikom v premislek	32
Povišanje užitnine na alkoholne pijače	53
Katera galica je najboljša?	94, 133
Tečaj za cepljenje trt	94
Kongres zastopnikov združnih kleti	113
Obisk združnih kleti v okolici Mozdane	113
Kraški teran in njega sestavine	134
Pokušnja naših vin	156
Trgatev na Vipavskem	182

Združna žganjekuha	224
Trtna uš v Italiji	225
Zanimiv dokument	226
Letošnja vinska letina	234
Trgatev 1925 na Goriškem	245
Prodaja vina na debelo	248
Prometni davek na vino	248
Izvoz vina iz Italije	156, 248

VINOGRADNIŠTVO

Kakšne trte naj sadimo	12
Impregniranje trsnega kolja	32
Nov divjak za cepljenje trt	52
Oidium — grozdna plesen	73

	Stran		Stran
»B B 5«	74	Kako uporabljamo Babotov slad-	
Peronospora in škropljenje	93	komer	202
Po toči poškodovane trte	135	O prvem pretakanju	246
Pouk letošnjega leta	155		
Surovo žveplo	156	DROBIŽ	
Gnojenje trtam	245	Proti povišanju užitnine na vino	64
		Cena modre galice in čilskega so-	
KLETARSTVO		litra	64
Vino rujavi	12	Tropinskega žganja	64
Vlačljivost vina	12	Nove vinograde	61
Motnost vina	33	Tečaj za cepljenje trt v zeleno	124
Pomlad in vino	74	Avstralsko vino	135
Čiščenje motnih vin	92	Vinska letina 1925 v Italiji	192
Grozdni sirup	104	Kje popijejo največ vina	211
Skrbimo za zdravo zimsko posodo	132	Rusko grozdje v Parizu	234
Klet v poletnem času	133		
Porjavenje vina	135	VPRAŠANJA IN ODGOVORI	
Beseda vinogradnikom ob trgatvi	179	2 Kaliko metabisulfita smem rabiti	20
Kako napravimo dobro vino	180	32 Kaj je prah »Caifaro«	121
Vino iz stiskalnice	189	33 Kaj je surovo žveplo	121
O oskrbovanju mladega vina do		34 Izvoz vina na Dunaj	121
prvega pretakanja	202	41 Rumena barva in grenkost vina	166
		51 Kako ohranim grozdje	189
		70 Kako ravnati z vinom, ki je še sladko	255
		71 Ali je še dovoljena znižana žganjekuha	255

Poljedelstvo in vrtnarstvo.

POLJEDELSTVO

Krompir in gnoj	34
Krompir za seme	35
Zatiranje poljskih miši	34, 57, 250
Soja	57
Gnojite pšenici s čilskim solitrom	75
Rja pri pšenici	94
Pšenica »Gentile rosso«	95
Uničevanje peronospore na krom-	
pirju	116
Koruza in fižol	117
Presajenje koruze	117
Pletev koruze	117
Gnojenje strniščni ajdi	135
Sejanje prosa	136
Sodbe naših kmetovalcev o pšenici	
»Gentile rosso«	157
Odstranjevanje listov pri koruzi	157
Dobro pšenično seme	158
Uvoz semenskega krompirja	158, 186
Setev pšenice	183
Orajte v jeseni	204
Kdaj gnojimo krompirju	228
Krimska pesa	228

Semenski krompir	248
Ali bomo zamenjali semenski	
krompir	249
Prevelika količina umetnih gnojil	
se ne izplača	203
Koristi sejalka	204

VRTNARSTVO

Ali bomo sadili paradižnike	14
Zelena	56
Pridelovanje endivije	135
Spinača	159
Pobelitev zelene (šerne)	224

SVILOGOJSTVO

Nasveti svilorejcem	96
Teoretično praktični tečaj o reji	
sviloprejk	96
Pridelek svilodov	117

RAZNO

»Tomažin«	13, 95, 184, 228
Murvina njiva	33
Zmaga žita	35

Stran

Umetna gnojila v poljedelstvu . . .	54
100-letnica pluga »Ruhadlo« . . .	75
Pridelovanje sladkorne pese v Italiji . . .	136
Železniška prevoznina gnoja . . .	136
Uvoz carina za žito . . .	159
Rastline in zakon »minima« . . .	226
Kompost je dobro gnojilo . . .	227
Agrarna reforma v Jugoslaviji . . .	228
O hlevskem gnoju . . .	251
Živina in žito . . .	251

DROBIŽ

Žitna borza . . .	64
Zdravilne rastline . . .	172
Kamilčin čaj . . .	172
Čaj iz kadulje (žajbelja) . . .	172
Parfum od vrtnic . . .	172
Teža 1 hl pšenice . . .	192
Tople grede iz betona . . .	209
Senožeti v njivo . . .	209
Globoko oranje uničuje plevel . . .	209

Stran

Njivske miši . . .	236
Umetna svila v Rusiji . . .	236
Zadružna sušilnica svilodov . . .	236
Italijanski rudniki zlata . . .	257
Ohranjenje kmetijskega orodja . . .	259

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

12 Kje dobim najboljše pesino seme . . .	41
18 Kako zatrem poljske miši . . .	62
19 Katero umetno gnojilo naj rabim za zelje . . .	62
20 Zakaj kali krompir krompirčke . . .	62
22 Katero umetno gnojilo je najboljše za krompir . . .	81
35 Gnoj za ajdo . . .	121
40 Zakaj so dvojčki sviloprejke cenejši . . .	142
45 Žveplanje krompirja v shrambi . . .	166
48 Ali smemo gnojiti z umetnimi gnojili »na zalogo« . . .	188
49 Kdo kupuje zdravilne rastline . . .	188
52 Kako uničim polže (tudi 66) . . .	189, 255
58 Kako bi uničili »tomažin« . . .	208
61 Črni polži v shrambi . . .	233
64 Odprava snetljivosti pri ječmenu . . .	233
68 Kako gosto trosimo žlindro . . .	255

Čebelarstvo.

Napredek v čebelarstvu . . .	15	Izlet furlanskih čebelarjev na Go-	160
Mendelizem in čebelarstvo . . .	37	riško . . .	160
Spomladna paša . . .	39	Dve pripombi (ropanje) . . .	186
Skrb za zalego . . .	58	Cena medu v Švici . . .	187
Prognoza vremena . . .	59	Huban detelja . . .	187
Nova čebelarška knjiga »Naš panj« . . .	78	Čebela in grozdje . . .	187
Letošnja pomlad in čebelarstvo . . .	98	Jesenska opravila v čebelnjaku . . .	205
Prevešanje ali prestavljanje . . .	98	Odkod neuspehi v čebelarstvu . . .	229
Čebelarška razmišljanja . . .	118	Zakaj čebele po zimi ne zmrznejo . . .	252
O čebelnem piku . . .	139	Čebelarji in vinogradniki . . .	253
Najnovejše o trojih . . .	159	Kje cvete čebelarstvo . . .	253

Zadružništvo.

Po koliko obrestujete . . .	18	Iz okrožnice »Zadružne zveze v	
Finančni kazenski odlok . . .	18	Gorici . . .	79
Srbsko zadružništvo . . .	19	Zadruga in trgovska sodnija . . .	99
Pristojbina na mere in uteže . . .	19	V kakem jeziku morajo biti pisane	
Dopisovanje pri zadrugah . . .	39	trgovske knjige . . .	100
Zadruga in poizkusi z umetnimi		Obvarujmo naše zadruga duha ko-	
gnojili . . .	40	rupcije . . .	119
Razmerje med načelstvom in nad-		Sprememba garancijskega zakona . . .	120
zorstvom . . .	59	Žigovanje kolkov v trgovskih knji-	
Čebelica za mladino . . .	60, 80	gah s slov. besedilom . . .	120

GOSPODARSKI LIST

List izhaja enkrat na mesec —
Stane za celo leto 12 lir, za pol
leta 6 l., posamezna številka 1 liro.

Leto IV. Štev. 1
Januarja 1925

:: Upravišтво in uredništvo ::
V GORICI CORSO VERDI ŠT. 37
:: Rokopisi se ne vračajo ::

Ob začetku novega leta.

Zopet smo si voščili Srečno Novo leto, zopet je bila širom sveta izrečena ta fraza milijonkrat, da milijardo-krat.

V 1. številki l. 1924. smo navedli glavni program dela, katerega naj izvrši oziroma podpira »Gospodarski list« v svojem 3. letniku obstoja. Danes pri začetku 4. letnika pogledimo malo nazaj in tudi malo naprej.

V l. 1924. se je iz naše dežele izselilo precej tisoč mož in fantov. Šli so v svet s trebihom za kruhom. Šli so v Francijo, v Argentinijo in Brazilijo, nekateri tudi v Nemčijo, Avstrijo in Jugoslavijo. Zakaj so šli?

Mnogi so se izselili, ker niso mogli dobiti doma zaslužka, ker jih rodna zemlja ni mogla prerediti. Vsem tem voščimo v tujem svetu obilo dela in zaslužka ter da ne bi pozabili na svoj dom. Izselil se pa je tudi marsikateri tak, ki je imel doma dovolj prilike za seveda trudapolno, a vendar dovolj udobno življenje. Izselil se je zato, ker ga je gnala v svet radovednost, želja po učenju. Marsikateri od teh pa v tujem svetu ni našel tega, kar je iskal ter se je celo vrnil, a ne samo razočaran, temveč duševno popolnoma ubit.

Ali naša zemlja res ne more preživeti svojega ljudstva?

Veliko večino izseljencev je dala Vipavska dolina, so jih dala naša solčna Brda, ki so mnogo rodovitnejša, kot nekateri deli našega Tolminskega. Poleg tega so Vipavska dolina in Brda bliže večjim trgov, vsled česar se vse lažje proda, lažje se izbije kakšen dohodek.

Predvsem moramo upoštevati dejstvo, da danes ni več čas za zapravljjanje, ali milejše rečeno, ni več čas za velike izdatke za

hrano in obleko. Tu moramo hraniti, ker tu lahko mnogo prihranimo, brez da bi bili lačni in raztrgani.

Dohodke od zemlje pa tudi lahko za mnogo povečamo. Seveda je potrebno zemljo pridno in skrbno obdelovati, zboljšavati jo in čistiti, skrbeti za potrebna gnojila, itd. Tudi na nekatere nove pridelke ne smemo pozabiti.

Lani smo ob začetku leta povdarili, da tvori živinoreja glavni dohodek našega ozemlja. Kako je danes z našo živinorejo? Kako je z našimi hlevi in senoženji? Odgovor je žalibog zelo žalosten. Na tisoče je danes v naših hlevih jalovih krav, na stotine jih trpi od kuge na parklji in gobcu. In zakaj? Večinoma samo vsled naše velike nemarnosti. Tako ne sme iti dalje, ako smo pametni, ako smo pa neumni, nam niti Bog ne more pomagati. S vprašanjem živinoreje se bomo v letošnjem letniku mnogo pečali, ker z najvažnejšo gospodarsko panogo se »Gospodarski list« mora pečati.

Pod živinorejo pa moramo razumeti tudi prašičerejo, ki je zelo dočikanošna.

Z živinorejo je ozko združeno vprašanje mlekarstva, ki daje velikem delu dežele edini denarni dohodek. Na tem polju je dela dovolj, ker naše mlekarne so sicer ustanovljene, niso pa organizirane ne strokovno in tudi ne trgovsko.

Sadjereja zadobiva vedno večjo važnost, oziroma prihaja zopet do veljave. Sadjarstvo pa moramo v izdatni meri zboljšati, ker le tako bomo mogli zavojevati trg in dobre cene.

O vinogradništvu ni potrebno zgubljati mnogo besed, ker je vinogradništvo marsi-

kje hrbtenica gospodarskega obstoja in bo morala ostati tudi v bodoče.

Pri vinogradništvu moremo z zadovoljstvom ugotoviti dejstvo, da so se dobili ljudje, ki so preresetali vprašanje žganjekuhe ter skušajo edino mogočo rešitev tega vprašanja, to je velike *zadružne žganjekuhe*. Danes imamo tako zadrugo v Dornbergu, osnivajo pa se tudi drugod in upamo, da jih bomo koncem letošnjega leta že nekaj našeli, med drugimi tudi katero na Tolminskem.

Danes imamo v deželi celo vrsto različnih zadrug, katerih glasilo je »Gospodarski list« in zato je tudi dolžnost »Gospodarskega lista«, da se peča z najrazličnejšimi vprašanji iz *zadružništva*. Potrebno je bilo, je in bo, da se razmotrivajo najrazličnejši zakoni, ki se uvajajo v naše dežele. Potrebna je jasnost v davčnih zadevah, jasnost v knjigovodstvu, točna navodila v praktičnem vodstvu zadrug, itd. Nadaljevali bomo pač delo, ki je bilo začeto. Tudi v tem oziru ni nikdar dovolj šole. Dobrošolani in sposobni zadružni voditelji so nam pa nujno potrebni.

Pred letom smo imeli najboljši namen razširiti organizacijo zavarovalnic goveje živine čez celo deželo, organizirati jih povsod tam, kjer so tla ugodna; ta pa so povsod. Odkrito rečeno: v tem oziru nismo v preteklem letu ničesar uspeli, v tekočem se bomo morali intenzivneje baviti s tem vprašanjem, kot smo se do sedaj.

Tu bi bilo naštetih par vprašanj, s katerim se bo pečal »Gospodarski list« v četrtem letu svojega življenja. Niso vsa vprašanja naštetja, ker podrobnih gospodarskih vprašanj je mnogo, zelo mnogo in nobenega ne smemo izpustiti. Edino, ako bomo dvignili vse gospodarske sile, izrabili vsako možnost dohodka, edino tedaj bomo mogli reči, da pametno in skrbno gospodarimo.

Tu bi bil program, ki si ga je postavil »Gospodarski list« za svoj četrti letnik. Urednik ima dobro voljo, dobro voljo imajo tudi sotrudniki, katerih krog se vedno bolj in bolj širi. Nikdo naj ne bo izpuščen pri delu za gospodarsko povzdigo našega ljudstva, v blagor katerega moramo posvetiti in združiti vse moči. Dela je dovolj za vse delavce. In ako bomo delali, bo ljudstvo tudi znalo ceniti delo.

Čitatelji »Gospodarskega lista«! Vi pa oklenite se z novo silo svojega glasila. Ako želite katero pojasnilo, vprašajte. Na razpolago je v vsaki številki poseben oddelek za vprašanja. Ako želite razmotrivanja o kateri posebni točki, javite. Uredništvo bo upoštevalo vsako pobudo iz kroga čitateljev.

Ne pozabite pa, da mora list živeti in da mora imeti mnogo naročnikov, ki v redu plačajo naročnino. Zato nabirajte naročnikov.

Vse, sotrudnike in prijatelje pa naj v Svetem letu 1925 Bog živi!

Splošno znanstvo

Ing. Francè Pegan:

Bakterije.

Mnogo se govori in piše o bakterijah, vendar naš kmet še sedaj premalo ve o njih. Splošno vlada med narodom mnenje, da so bakterije nekaj strašnega. Na bakterije in bacile se misli navadno le tedaj, kadar se govori o kaki nalezljivi bolezni, pa sji steklini, prašičji rdečici, o tifusu, koleri in drugih boleznih pri ljudeh. Takrat se

misli na bakterije z velikim strahom in grozo.

Ali so bakterije res tako strašne?

So in niso. Imamo namreč dve vrsti bakterij, koristne in škodljive. Računa se, da je koristnih desetkrat toliko, kot škodljivih.

Brez koristnih bakterij si ne moremo misliti življenja. V človeškem črevesju se nahaja ogromno število bakterij, ki pomagajo spreminjati hrano, da postane lažje prebavljiva. Še več takih bakterij imajo naše domače živali, ki se hranijo s senom,

slamo in podobno težje prebavljivo hrano. Pa tudi cela vrsta človeških jedil je delo bakterij. Mleko skisajo bakterije, istotako zelje in repo, kruh skvasijo bakterije (kvasnice), dalje skvasijo bakterije špirit, vse vrste žganja, pivo in vino, ocet je delo bakterij, sir i. t. d.

Bakterije (koki), ki povzročajo mlečno kisloto.

V naravi vidimo vsepovsod delo koristnih bakterij. Bakterije razkrajajo vse odpadke, zaoran plevel na njivi in spadlo listje z dreves in tako gnojijo tla. Mislimo si, da bi 50 let ne segnil noben list, ki pade z dreves in sploh nobena rastlina; vsa zemlja bi bila pokrita z listjem, ki bi zadušilo vse življenje.

Škodljivih bakterij je mnogo manje, nego koristnih, zato pa puščajo za seboj velik sled, kjer se razpasejo. Vse se trese pred šibo kuge, kolere, tifusa in drugih nalezljivih bolezni, ki v kratkem času lahko razredčijo cele dežele in opustošijo cele pokrajine.

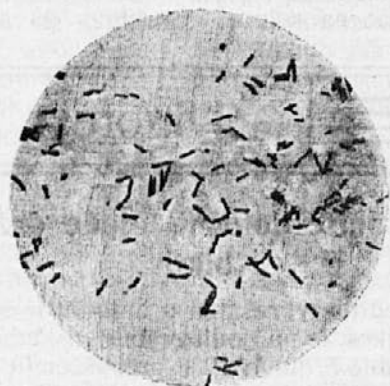
Vse nalezljive bolezni povzročajo bakterije. Nalezljive bolezni se širijo na ta način, da pridejo bakterije iz ene okužene stvari na drugo, bodisi z dotikanjem, ali pa večkrat tudi po zraku. Zato se nalezljive bolezni tako hitro širijo. Po podatkih Dr. Šveca je bilo ubitih v celi cvetovni vojni v 4 letih 9 milijonov ljudi, koncem leta 1918. pa je zahtevala ena izmed najmanjših bakterij v ne celih štirih mesecih 6 milijonov ljudskih žrtev, s tem da je povzročila in naenkrat razširila špansko bolezen.

Bakterije so najmanjši organizmi na zemlji. Njih telo je ena sama stanica. to je

mali mehurček, napolnjen z beljakovinsasto tvarino in obdan s tanko mrežo. Bakterije so tako male, da jih merimo le s tisočinami enega milimetra, ali mikroni (1 mikron = 0.001 mm). Bakterije, ki merijo 10 mikronov, ali stoti del enega milimetra, so pravi velikani. So bakterije, ki nimajo niti 1 mikron dolžine.

Mislino si kmetsko hišo z vsemi gospodarskimi poslopji, zidano iz kamena. Če bi se naenkrat vsi kameni v zidu spremenili v bakterije, bi od vseh poslopj ne ostalo ničesar, kajti najboljše človeško oko bi komaj razločilo te bakterije, tudi če bi se postavile vse skupaj, ena zraven druge na polo belega papirja.

Velike torej bakterije niso, zato pa imajo drugo slabo stran, da se namreč hitro množijo. Če računamo, da se razdeli pod ugodnimi pogoji v eni uri vsaka bakterija na dve, potem bi nastalo, kot je izračunal F. Cohn v enem dnevu iz ene bakterije 16.777.220 bakterij, v enem tednu bi se moralo napisati njih število že z 51 številkami. Če bi bila vsaka bakterija 2 tisočini milimetra dolga in 1 tisočino široka, potem bi napolnile bakterije za 2 dni steklenico od 1/2 litra, v 6 dneh bi napolnile posodo, ki bi bila tako velika, kot je naša

Bacil jetike.

zemlja. Jasno je, da se bakterije ne morejo razmnožiti v toliki meri, ker nimajo dovolj hrane, brez ozira na druge okolnosti.

Bakterij imamo več vrst: okrogle, podolgate in zakrivljene. Okrogle se ime-

nujejo koki, podolgate bacili, zakrivljene vibrioni in spirili.

Bakterije se nahajajo vsepovsod: v hišah, v hlevih, v zraku, v vodi, na visokih gorah, pa tudi v zemlji. V zemlji jih je največ pri površini in sicer v 1 kubičnem centimetru do 15 milijonov. V 1 kubičnem centimetru gnoja jih je do 375 milijonov, na 1 kvadrantnem centimetru kože zdravega človeka je Hidak našel 1.520 bakterij, v 1 kubičnem centimetru kislega mleka je 1 do 2 milijard bakterij. Zelo hitro se množijo bakterije v vlažnih, neprezračenih prostorih, sobah, hlevih i. t. d. Največ kužnih bolezni se prenese z nezdravo vodo in s sadjem. Veliko gnezdo bakterij je nečistota po hišah in gnojnice po dvoriščih in cestah.

Kako se borimo proti tem bakterijam?

Glavni sovražnik bakterij po stanovanjih je čistota, svež zrak in solnce. Imejmo vedno odprta okna, če le dopušča vreme, tudi ponoči. Pazimo vsepovsod na red, snago in čistočo, posebno v kuhinji in v hlevu. Čistimo in izpraznimo večkrat stranišče. Držimo vedno v redu gnojišče in naredimo si jamo za gnojico, ki je za travnike izvrstno gnojilo, na dvorišču in na cesti pa smrad in zalega bakterij. Iznesimo vso obleko in perilo, posebno posteljnino večkrat na sonce. Skrbimo, da so naši

hlevi vedno svetli in zračni; tudi pozimi, v mrazu ne mašimo vseh oken s slamo. Ne oblačimo se nikdar preveč, posebno poletu pazimo, da kar največ svetlobe in solnčnih žarkov pride na kožo. Solnčni žarki uničijo bakterije in s povspesjevanjem rašče rdečih krvnih teles čistijo kri (seveda ne skozi obleko).

Za razkuževanje okuženih prostorov in predmetov rabimo različna sredstva, sol, sodo, apno, sublimat, jodoform, kloroform, lizol, eter i. t. d. Seveda ne moremo vzeti v vsakem slučaju poljubno množino, kateregakoli razkuževalnega sredstva, ampak se ravnamo po navodilu živinozdravnika, oziroma zdravnika.

V obrano proti nekaterim nalezljivim boleznim rabi zdravniška veda vedno z večjim uspehom cepljenje. Tako na primer proti kozam, rdečici prašičev, živinski kugi, tuberkulozi i. t. d. Prvi način tega cepljenja je, da se vbrizgne človeku, oziroma živali malo množino oslabiljenih bakterij v kri, kjer se takoj razvije protistrup, tako da se bolezen ne more razviti. Dokler se nahaja protistrup v telesu, je človek, oziroma žival varna proti tej bolezni. Drugi način je, da se vbrizgne kri kake živali (konja, zajca i. t. d.), ki je prestala to bolezen. Taka kri ima v sebi že razvite protistrupe proti dotični bolezni.

Živinoreja in živinozdravništvo

Zakonite določbe glede držanja bikov.

Ureditev vprašanja o držanju in spuščanju bikov je na podlagi italijanskega zakona z dne 5. julija 1908 prepuščena pokrajinam za lastno področje. Pokrajine (provincie) so uredile to vprašanje s posebnimi pokrajinskimi zakoni, ki so si po pokrajinah zelo podobni.

Za furlansko pokrajino velja tozadevni zakon, zadnjič pregledan in odobren dne 10. januarja 1922.

Ker je ta zakon zelo važen za vse živinorejce, posebno pa za bikorejce, navajamo v naslednjem njegova glavna določila:

1) Vsi biki, katere se spušča na tuje (ne lastne — niso last bikorejca) krave, morajo biti odobreni od posebne pregledne komisije.

2) Kdor hoče dobiti odobrenje za kakšnega svojih bikov, mora napraviti tozadevno prošnjo na kolkovanem papirju ter isto poslati potom občinskega urada na Pokrajinsko živinorejsko komisijo. V prošnji mora biti zaznamovano ime, priimek in bivališče prosilca, število bikov, ki naj se pregledajo, kje se bo bike uporabljalo; naznačiti tudi ime, pasmo, starost in barvo bikov.

V prošnji mora biti tudi omenjeno, ali želi lastnik pregled na lastnem domu (v

svojem hlevu, ali na prostoru, ki ga določi Živinorejska komisija. V prvem slučaju (pregled na lastnem domu) mora prosilec poslati po poštni položnici 30.— L za vsakega bika, katerega hoče pustiti pregledati, v drugem slučaju je pregled brezplačen.

3) Pregledne komisije imenuje Pokrajinska Živinorejska komisija in sicer po eno za vsak oddelek urada za kmetijski potovalni pouk (pri nas Ajdovščina, Tolmin in Gorica). Pregledna komisija je sestavljena iz 5 članov, in sicer iz živinorejskega nadzornika, voditelja oddelka za Kmetijski potovalni pouk, iz okrajnega žvinozdravnika in dveh sposobnih živinorejcev iz okraja. Člani preglednih komisij dobe povrnjene potne stroške in dnevnic 25.— L. Te odškodnine plača pokrajina.

4) Pregled bikov se izvrši v mesecih septembru in oktobru na sedežu okraja ali pa v kakšni drugi občini okraja.

5) Odobreni morejo biti samo tako biki, ki so pri beljanski in sivo-švicarski pasmi dosegli vsaj 10 mesecev starosti, pri simodolski pa 12 mesecev; uporabljati se pa ne smejo, v prvem slučaju, ako niso stari vsaj 12 mesecev, v drugem pa 14 mesecev. V istem hlevu se ne sme držati odobrenega in kakšnega neodobrenega bika, starega nad 12 mesecev.

6) Vsak pregledan in odobren bik dobi v uho poseben gumb z zaporedno tekočo številko. Odobrenje velja samo za eno leto (ako je bil l. 1924. bik odobren, se ga mora kljub temu pregledati v l. 1925.). Bikorejec mora javiti občini, ako je prodal odobrenega bika.

7) Občinski uradi morajo voditi seznam vseh bikov v občini. Poleg tega morajo javiti bikorejcem vsako tozadevno sporočilo Pokrajinske živinorejske komisije, naslednji pa vsako spremembo lastnika, spremembo bivališča ali pogin odobrenega bika. V slučaju obolenja bika, more župan prepovedati spuščanje takega bika, ki je obolel na kakšni nalezljivi bolezni, seveda le na podlagi spričevala okrajnega ali občinskega žvinozdravnika.

8) Nadzor nad spuščanjem samo odobrenih bikov imajo člani Pokrajinske živinorejske komisije, potem pa tudi orožniki, gozdni in poljski čuvaji. Ako opazijo kje, da se spuščajo tudi neodobreni biki, mora-

jo napraviti zapisnik in za vsak overovljen slučaj dobe potem nagrado 30.— L.

Dovoljenje za spuščanje svojega bika, mora lastnik hraniti na vidnem mestu (na hlevu, itd.). Bikorejec mora voditi tudi zapisnik o posameznih skokih.

To bi bile zakonite določbe glede držanja in spuščanja bikov. Kolikor nam je znano, so ali pa bodo dobili orožniki posebna navodila za strogo nadziranje, da se ne spuščajo tudi taki biki, ki niso odobreni od pregledne komisije. Orožniki bodo gotovo strogo nadzirali, ker dobe za vsak overovljen slučaj po 30 L.

Ako hočemo našo živinorejo izboljšati, je pač potrebno, da se držimo predstojećih določb ne iz strahu oziroma vsled nadziranja, pač pa zato ker so določbe dobre in za našo živinorejo zelo važne.

Pomanjkanje plemenskih bikov.

Širom cele naše dežele opazamo veliko pomanjkanje dobrih plemenskih bikov. Potom Pokrajinske živinorejske komisije jih je bilo uvoženih že precej, a vendar jih je še zmiraj premalo.

Ako je v deželi premalo bikov, je ujemno, da priženejo živinorejci k enemu biku mnogo krav. Vsled mnogih skokov niso in ne morejo biti vse krave oplemenjene, ako pa so, ne dobimo zdravih in krepkih telet, pač pa slabiče. Pri mnogih kravah pa je tudi dana možnost, da je katera krava okužena na bolezen na spolovilih, bolezen, ki potem preide na bika in vsled nemarnosti bikorejca tudi lahko na druge krave. Edino na ta način si moremo razlagati ogromno število jalovih krav, ki se najde danes širom naše dežele. Vsled jalovosti zgubijo živinorejci naše dežele ne deset — temveč stotisočake.

Kje pa naj črpamo dohodke za plačevanje davkov za kritje in drugih potreb za golo življenje ako ne pri živinoreji? Vsak naš živinorejec in vsak naš kmet danes ve, da je živinoreja hrbtnica našega obstoja, zato pa je tudi nujno potrebno da imamo v deželi dovolj bikov, in to dobrih plemenskih bikov.

Biki morajo biti tudi prave pasme. Ponokod je vprašanje pasme rešeno, drugod pa ni in tudi ne bo kaj kmalu. Enkrat za

vedno mora izginiti iz naše dežele načelo, da je vsak bik za vsako kravo. Izginiti mora vsako slučajno križanje, ker le smotreno križanje nam bo živino zboljšalo in s tem povečalo dohodek, ki nam je danes nujno potreben. Ako bo oblast nadzirala obstoječi zakon o pospeševanju živinoreje in ako se sploh ne bo dovolilo drugih bikov, kot samo licencirane, potem bi bilo v tem oziru urejeno.

Kdo naj bika drži?

Pri nas drže bika večinoma samo bogatejši živinorejci, ki so večinoma tudi bolj napredni, ker so pač imeli in imajo dovolj sredstev, da se izobrazijo v kakšni kmetijski šoli. K temu nimamo ničesar pripomniti, razen to, da bi morala biti izobrazba dostopna tudi bolj ubogim.

V marsikateri občini pa sploh nimajo nobenega bika in zato gonijo krave v sosednjo občino. Tu se potem zgodi to, kar smo že zgoraj omenili.

Vprašanje je, kdo naj ima bika v oskrbi, kdo naj si ga nabavi tam, kjer bikov ni?

Pravilno državne bika precej stane, krmijo se ga mora nekoliko drugače, kot navadnega vola. Od kje naj se vzamejo vzdrževalni stroški?

Ako si zasebnik nabavi bika, tedaj ima od njega sledeče dohodke: Pridobitek na teži-mesu, skočnino in gnoj. Oglejmo si te postavke:

Pridobitek na teži-mesu je navadno pri naših bikih znaten, kar pa ni pravilno. Živinorejec odebeli bika in ga potem proda mesarju. Zelo debel, težak bik pa ni nikdar dober plemenski bik, ker je navadno len. Debel bik je pač za mesarja a ne za plemenitev. Torej ne bi smel dohodek iz pridobitka na teži igrati velike vloge.

Skočnine. Ako zahteva posestnik dobre bika 10 L za vsako skočnino, posetnik, slabega bika pa samo 5 L, bo velika večina naših kmetovalcev gnala svojo kravo k onemu, ki zahteva samo 5 L. Naši ljudje — velika večina — ne gledajo na bika in njegove lastnosti, temveč na 5 L. Gotovo je tako ravnanje nespametno, a kdor želi pospeševati živinorejo, mora računati s tem dejstvom. Torej bi morala biti skočnina kolikor mogoča nizka.

Gnoj je gnoj in dober bik ali slab bik, ga dasti približno enako. Čim boljše krmo dobiva bik, tem boljši bo gnoj in zato dohodek od gnoja ne more igrati velike vloge.

Od kod naj torej dobi posestnik bika dohodke, da bo pravilno držal in redil bika, ako ne sme pustiti bika, da se odebeli in ako ne sme zahtevati visoke skočnine? V tem oziru je potrebna podpora. A kdo naj jo da?

Najboljše bi bilo, da bi jo dala država in sicer izdatno. Ako je pa ona ne more ali noče dati, naj jo da dežela ali občina. Ne bi bilo slabo za živinorejce, ako se bi občina tudi nekoliko brigala za živinorejo, saj črpa skoraj vsaka občina svoje dohodke tudi od živinoreje z davkom na živali. Ker je mnogo jalovih krav, se naše bogastvo na živinoreji krči, preredi se manj glav in občina ima manj dohodkov.

Izkušnja nas pa uči, da je živinoreja najbolj napredovala v onih državah oziroma deželah, kjer so vzeli bikorejo v roke sami živinorejci potom lastnih organizacij, pa naj si bo bikorejskih in živinorejskih za drug, mlekarskih ali drugih organizacij.

Mlekarski zadrug je v naše deželi zelo mnogo in ako bi vsaka zadruga držala tudi enega bika, bi bila njena pomoč živinorejcem mnogo izdatnejša, kot je danes. Vodstva mlekarjskih in tudi drugih zadrug, naj o tem razmišljajo, kaj pametnega ukrenejo. Povsod so mlekarjske zadruge bile najvažnejše pospeševalnice živinoreje, zakaj ne bi bile tudi pri nas?

Torej kdo naj drži in vzdržuje bika? Ponokod mlekarjska zadruga, drugod drugačna zadruga, na vsak način pa nekdo, ki gleda na povzdigo živinoreje.

Kužni katar nožnice.

Pod imenom kužni katar nožnice (spolovl) se razume kronično nalezljivo bolezen goved, katero povzroča kužnina t. zv. streptokokus. — Označena je ta bolezen v tvorbi malih mozoljcev v nahodno nabrekli in vneti sluznici nožnice.

Na evropski celine je ta bolezen med govejo živino zelo razširjena vendar se zdi, da ne povzroča one gospodarske škode kot se ji pripisuje. Splošno se je domnevalo, da je kužno zvrževanje in sterilnost (ne-

plodnost) krav in junic posledica te bolezni.

Novejša raziskovanja pa so prisodila le malo verjetnosti tej domnevi; isto se more reči tudi glede zmanjšanja telesne teže ter znižanja produkcije mleka.

Redno se vrši okuženje pri skoku, redkeje, toda ravnotako lahko pri dotiku zdravih krav z bolnimi, dalje potom stelje, ki je onesnažena z izcejo iz spolovil in z gnojem ter z hlevskim orodjem. Žival se okuži nadalje z roko človeka, ki se je prej dotaknil spolovil bolne krave ali junice. — Biki tem lažje bolezen prenašajo, ker zbolijo tudi sami ter obdržijo v spolnem delu kužilo, ki ohrani dolgo časa svojo virulentnost (strup). — Biki se torej tudi okužijo in sicer pri skoku vendar ne tako pogosto in le v lahki obliki; niso več živahni in scalnica gre pogosto od njih. Žila postane bolj rdeča in boleča, izjemoma se pojavijo na nji kot proso veliki mozolički ter obenem se opaža v njeni neposredni bližini sluznognojast iztok, včasih se vidi pri skoku tudi krvavenje.

MLADE krave oz. junice ter sploh živali z občutljivo nožnično sluznico, zbolijo lažje, preje in v hujši obliki kot staro govedo. Bolezen se le izjemoma pojavi pri kravah, ki so prekoračile 10 leto. — Konji, ovce, prašiči in koze so proti ti boleznii imuni t. j. ta bolezen se jih ne prime.

Znaki.

Po okuženem skoku se pojavijo prvi znaki navadno v 3 ali 5 dneh (t. zv. doba inkubacije) včasih pa že v 24 urah.

Bolezen je silno nalezljiva, potek je kroničen in nje ozdravljenje težavno. Njeni značilni znaki so: nabreklost nožnice in sramnice, boleost in rdečica nožnične sluznice in limfatičnih foliklov, kakortudi sluznognojasta izceja iz nožnice. Limfatični folikli se pojavijo kot proso veliki, v začetku temnordeči, včasih krvaveči, pozneje svetlordeči, gladki in trdi mozolički, ki so po vrsti posejani ob straneh nožničnega preddvora ter najbolj gosto posejani v bližini jezička.

Splošno zdravstveno stanje bolnika ni izpremenjeno in njegova telesna temperatura je neizpremenjena; le zvišana dražljivost nožnične sluznice povzroča, da žival pogo-

sto pušča vodo ter se sili k odpravljanju blata; večkrat menca rep ter stopica semtertja; hoja je bolj trda in hrbet včasih zakrivljen. Le izjemoma je zmanjšan apetit in prežvekovanje in s tem tudi znižana produkcija mleka.

Opisani bolezenski znaki trajajo neizpremenjeno 3—4 tedne. Polagoma preide ta *akutni* proces v *kronični štadij*. Mozolički zgubijo prejšnjo temnordečo barvo in postanejo blede; sluznognojasta izceja preneha in sploh vsako akutno vnetje na tem mestu izgine, kar je izraženo v sluznici, ki je dobila rumenkasto barvo. Ta oblika se nam predčuje lahko cele tedne in mesece, dokler žival ne ozdravi.

Diagnoza.

Za pravilno diagnozo kužnega katarja nožnice odloča največ *kužni značaj obolevanja* in razvoj *malih mozoličkov* (to so nabrekli limfatični folikli) v zvezi z *vnetjem sluzne kože* in *sluznognojasta izceja iz nožnice*. Sami mozolički zase niso merodajni za obstoj kužnega katarja, ker se ti lahko pojavijo tudi pri drugih vnetjih nožnične sluznice. Često vidimo mozoličke pri sicer zdravi kravi: po napornih vožnjah, vročem poletju, v zaduhlih hlevih, po draženju sluznice (trenje); enako vidimo mozoličke tudi pri kužnem zvrgavanju.

Pogosto se zamenja kužni katar nožnice s kužnim izpuščajem. Razlika obeh stoji v zvišani temperaturi (vročica) ter v velikosti *mehurčkov*, ki so pri kužnem izpuščaju veliki kot leča oz. grah. Slednjič so podvrženi kužnemu izpuščaju tudi ovce, koze, konji in prašiči, česar ne opažamo pri kužnem katarju. — Tudi pri kužnem zvrgavanju nastopijo nekaj dni pred storitvijo mehurčki na sluznici nožnice, toda kmalu nato izginejo.

Razmerje med kužnim katarjem nožnice, kužnim zvrgavanjem in neplodnostjo.

Dolgo časa je prevladovalo mnenje, da povzroča kužni katar spolovil zvrgavanje. Vzrok temu je bila sorodnost obeh bolezni. Vendar zdaj je gotova stvar, da je vzrok zvrgavanju neke vrste *kužilo* (*Bang-bacil*); odtod tudi izraz *kužno zvrgavanje*.

Tudi *jalovost* goved se je stavila v tesno zvezo s kužnim katarjem spolovil. V

tem oziru igra kužni katar le neznatno ulogo, kajti pretežna večina slučajev jalovosti je povzročena od vnetja maternice; to vnetje pa je mnogokrat posledica kužnega zvržavanja in zadržanja trebila.

Odvračanje.

Neprecenljive važnosti je pregledovanje nanovo nakupljene živali posebno tam, kjer je ta bolezen razširjena. Potrebno je v gotovem razdobju zdravniško preiskanje in zdravljenje okuženih živali. Brezpogojno se mora *izključiti* od prodaje govedo z *belim tokom* in tvorbo mozoljškov. Stroga živinozdravniška preiskava plemenskih živali pred skokom; v sumljivem slučaju se mora kritje opustiti. Dalje je koristno temeljito razkuženje (gorka 10% raztopina sode ali pa apnena voda) hleva, posebno kanala za odtekanje scalne vode, ter posode in ljudi. — Zdrave živali naj se ločijo od bolnih, da se prepreči možnost okužitve. Umevno je, da je neobhodno potrebno čiščenje in razkužitev spolnih delov (tudi gornji del repa). — Biku se mora odstraniti dlaka na koncu žilnjaka ter istega razkužiti z 1% razkužilom (lizol). Krava, ki je bila kužno bolna se sme peljati k biku edino z živinozdravniškim spričevalom.

Pameten živinorejec se bo držal teh navodil kajti na ta način se more preprečiti hudo razširjanje te kužne bolezni. V nasprotnem slučaju mu velja izrek: »prepozno je po toči zvoniti!«

Zdravljenje.

V krajih kjer je kužni katar na spolovilih zelo razširjen, naj pregleda včasih go-

spodar kravi ali junici spolne dele, (sramnico in nožnico) da se prepriča o zdravstvenem stanju živali. Ako opazi na spolovilih prej omenjene izpremembe, naj nikar ne odlašja z zdravljenjem sicer bi bil pozneje vsak trud brez pomena. V dvomljivih slučajih naj pokliče živinozdravnika, ki naj rzsodi je-li umestno zdravljenje ali ne.

Kot mazilo služi: Ichthyol, Bissulin v 10% koncentraciji (glej »Gospodarsko Čitanko«, 1925.)

Kot praške se uporablja 4 dele galuna in 1 del borove kisline.

Predno se uporablja eno izmed navedenih razkužilnih sredstev je priporočljivo najprej izprati zunanje dele spolovil (sramnico) in potem nožnico z 1% mlačno raztopino sode; s tem se odstranijo tam nabrani izločki. V to svrhu naj služi ne pretrda kavčukova cev, s pomočjo katere se spravi v notranjost spolovil približno 5 l razkužila (n. pr. 1% lizolove raztopine). Ko se to izvrši, naj se vtakne v nožnico zamašek iz bombaževine (vate), ki je bil namočen v poljubno izbranem razkužilu. Zamašek mora tesno prilegati k nožnični steni do naslednjega dne.

Biku se mora — kot že omenjeno — odstraniti dlaka na koncu žilnjaka; nato se mora očistiti spolni del z mlačno milnico in končno žilnjak razkužiti z razredčenim razkužilom najbolje tik pred skokom.

Da se oplojenje pospeši je ugodno — pred pripustom k biku — izprati nožnico z mlačno 2% raztopino bikarbonatne sode.

Živinozdravnik dr. Ravnik.

Mlekarstvo

Naše mlekarstvo.

Z veseljem in zadovoljstvom lahko ugotavljamo danes, kako se v naših gorah širi zanimanje za mlekarstvo. Z ene strani nas to dejstvo napolnjuje z zadoščenjem, ker menimo, da je morda vendar tudi naš »Gospodarski list« s svojimi skromnimi moč-

mi nekoliko k temu pripomogel, ko je v prvem letniku v Gospodarski enketi poudarjal veliko važnost živinoreje za našo gospodarsko bodočnost. Z druge strani in v največji meri nas ta pojav veseli, ker smo prepričani, da bo razumna tozadevna organizacija našemu kmet bogat vir rednih dohodkov.

Pred očmi moramo imeti prvič ureditev predelovanja mlečnih proizvodov in drugič ureditev njihove prodaje ali oddaje. Sedaj dobi obnovljenja in ustanovljenja mlekarne mora nujno slediti usmerjenju vseh teh ustanov po enotnem gospodarskem načrtu. Pohvaliti moramo tu posebno mlajše zadrugarje, ki so to potrebo že po večini spredvideli, medtem ko so voditelji starejših mlekarne, s častnimi izjemami, še zelo nedovzetni za disciplinirano vzajemno delovanje. Nekateri ljudje vidijo namreč le toliko sveta okrog sebe, kolikor obsega pogled z vaškega stolpa, če pa vas nima stolpa, pa še toliko ne. Čas je, da bolj razširimo svoje obzorje.

Na tem polju bo pač še mnogo dela, predno bomo dosegli zaželeni uspeh.

Nujno je pa vprašanje oddaje naših mlečnih izdelkov.

Najbolj enostavno bi bilo, da bi nekdo prevzel vse te izdelke od vseh naših mlekarne in skrbel za njih oddajo, morda naša Zadruga zveza Gorici. To bi bilo za sedaj združeno s tolikimi težkočami in ovirami, da še ne moremo misliti na to enostavno rešitev.

Danes proda maslo vsaka mlekarne na lastno roko komur pač najbolj kaže.

Mnogo ga gre preko Sv. Lucije, mnogo pa tudi čez Videm in Čedad v Trst, malenkosti se ustavijo tudi drugod.

Za enkrat je tudi že vse naše maslo skoro za celo leto oddano.

Vendar pa moramo misliti naprej. Čim več mlekarne in čim več masla bo, tem večja bi znala postati konkurenca med mlekarjami samimi, kar bi na cene neugodno uplivalo.

Naša goriška Zadruga zveza se že dalje časa peča s tem vprašanjem in zato je iskala velikih odjemalcev, ki bi nam zagotovili konsum (uporabo) vsega našega masla.

Našli smo 2 veliki tvrdki, ki hočeta prevzeti vsak dan, prva 2 kvintala, druga enega, torej bi oddali brez skrbi vsak dan 3 kvintale.

Prosimo zato vse mlekarne, naj prav gotovo vsaj en mesec pred potekom sedanje pogodbe s svojim kupcem sporočijo Zadrugi zvezi v Gorici

- 1) dan s katerim preneha pogodba
- 2) koliko masla se obvežejo oddajati na teden
- 3) pod kakšnimi pogoji so ga do sedaj oddajali.

Mlekarne, ki sploh še nimajo kupca, naj nam isto sporočijo čim prej.

Sadjarstvo

Sadjarstvo na Goriškem.

V januarjevi številki lista »L'Italia agricola« je natisnjen naslednji članek g. dr. Valliga, voditelja oddelka za sadjarstvo in vinogradništvo pri Uradu za kmetijski potovalni pouk v Gorici. Ker je članek velike važnosti za vse one, ki se zanimajo za naše sadjarstvo, ga v naslednjem z dovoljenjem pisatelja ponatiskujemo v slovenskem prevodu:

Na Goriškem, je sadjarstvo zelo razvito v vseh, delih dežele, ki so drugače v kmetijskem oziru zelo različne. Posebno je razvito sadjarstvo v Brdih in Vipavski dolini, kjer uspeva ono zgodnje sadje, posebno črešnje, ki so ta del sveta proslavile na zelo oddaljenih tržiščih.

Nekaj števil:

Po uradnih podatkih je pridelala goriška dežela v l. 1909. naslednje količine sadja, vrednega označeno svoto (1 lira = 1 krona.

koščičasto sadje	q 51.592 à L 60 L 3.095.420
pečkasto sadje	» 27.699 » » 40 „ 1.107.960
orehi	» 2.186 » » 20 „ 43.760
mandelji	» 66 » » 30 „ 1.980
kostani	» 3.827 » » 40 „ 153.808
smokve (fige)	» 2.780 » » 20 „ 55.600

Prof. Hugues računa, da gre sadjarstvu na Goriškem po važnosti peti prostor med različnimi kmetijskimi panogami, kar sle-

di iz naslednje razpredelnice, predstavlja-
joče vrednost enoletnega pridelka:

vinogradništvo . . .	L 28.787.104
senožeti in pašniki . . .	» 15.486.240
poljski pridelki . . .	» 7.387.719
vrtnastvo	» 5.113.922
sadjarstvo	» 4.457.800
svilogojstvo	» 3.876.896
predivne rastline . . .	» 8.580

v celoti L 63.018.261

Iz teh števil sledi, da je dalo v l. 1909
sadjarstvo 1/14 kosmate vrednosti vseh
kmetijskih pridelkov Goriške.

V l. 1913 je vladalo v posameznih delih
dežele sledeče razmerje med koščičastim
in pečkastim sadjem:

Alpe predalpe brdnati deli Kras ravnina				
koščičasto sadje —	16%	53%	27%	42,7%
pečkasto sadje 17%	27%	38%	2%	16%

Iz navedenih primerjavljivih podatkov
lahko presodimo važnost in značaj sadje-
reje v posameznih delih dežele. Več kot
polovico koščičastega sadja so dali brdnati
deli dežele, to so Brda in Vipavska doli-
na. Najvažnejše sadje med koščičastim sa-
djem so pač črešnje, katerih je v imenova-
nih dveh ozemljih največ. Pečkasto sadje,
to so predvsem hruške in jabolke, je razde-
ljeno v glavnem med gorami in brdnatim
delom, to je Tolminsko, Cerkljansko, Kanal-
sko, Brda in Vipavska dolina. Brda in Vi-
pavska dolina rode predvsem mnogo po-
letnih hrušk. Iz odstotkov je razvidno, da
rodi mnogo sadja tudi Furlanija.

Sadjarstvo v goratem delu dežele.

V alpskem in predalpskem delu dežele,
kamor prištevamo zgornji in srednji tok
Soče, se pečajo s sadjarstvom na Kanal-
skem, okoli Tolmina in Sv. Lucije ter po
stekajočih dolinah do Kobariča in Bovca,
na Cerkljanskem in okoli Šebrelj, v sploš-
nem po celi deželi, seveda tu več, tam
manj.

V okolici Kanala raste sadno drevje tu
pa tam še v vrstah trt, ki so vojno srečno
preble, proti severu pa bolj na prostem
predvsem na senožetih. Vrste nasadov se
dobe tudi ob cestah in poteh. Drevje je
povsod skoraj izključno le visokodebel-
nato,

Sadjarstvo samo je precej primitivno, o-
pravki okoli sadnega drevja so pičili. Izje-
moma posvečajo posamezniki sadnemu
drevju kaj brige, navadno kmetovalci za-
sade drevo in je potem puste, da se priroda
sama briga zanje. Priroda preskrbi sama,
da odpadejo suhe veje in drevo samo pov-
zroči s svojo senco, da se zaduše nepo-
trebne veje. Zimska oskrba dreves je sko-
raj neznana in zato so različne bolezni ze-
lo razširjene, med temi posebno drevesni
rak, zlatenica in plesen. Umevno je, da mo-
ra biti v takih razmerah v posameznih le-
tih zelo neenakomeren pridelek. Kljub te-
mu pa rastejo drevesa zelo bujno.

To ozemlje rodi večinoma jabolke, tu
pa tam nekaj hrušk in tudi nekaj češpelj.
Sadje se porabi doma za napravo sadjev-
ca, mnogo se ga proda na goriškem in dru-
gih trgih, mnogo se ga izvozi, zelo mnogo
ga pa segnijo pod drevesi.

Od jabolk so gojene predvsem tudi sle-
deče vrste: Štajerski mašancgar, lončice
in pisance (dve domači vrsti), kanadska
reneta, zlata parmena, rdeči jesenski kal-
vil, karmelitanska, kaselska in Burghard-
tova reneta, grafenstajnc, sevka, kardinal,
itd., v splošnem mnogo preveč rst.

Med hruškami najdemo tepko, umazan-
ko, dielovo maslenko, Liegelovo maslenko,
in mnogo drugih domačih vrst. V splošnem
se je v zadnjih 15 letih število gojenih vrst
zelo omejilo, a še vedno premalo.

Pred vojno se je ljudstvo in vlada zelo
zanimala za sadjarstvo. Sadike so se do-
bivale iz razsadnikov v Kanalu in v Tol-
minu. V Idriji deluje posebno sadjarsko
društvo, ki ima tudi majhen, lasten raz-
sadnik.

(Dalje prihodnjič.)

Zasajanje in obrezovanje breskev.

Vsled visokih cen in velikega popraševa-
nja po breskvah, so se začeli naši ljudje
zanimati za breskve. V naši deželi in po-
sebnost v vinorodnih krajih, je bilo še pred
vojno mnogo breskev. Zadnja leta pred
vojno so začele hirati in to vsled smolike
in kodravosti listja. Tudi vojna jih je veli-
ko uničila. V zadnjih dveh letih je pa, zla-
sti smolikavost nekoliko ponehala: dreve-
sa so ostala lepo zelena in tudi breskev se
je pridelalo še precej. Vendar pa zahteva

breskev skrbnega negovanja, obdelovanja zemlje pod njo, rednega obrezovanja in vstrajnega pokončevanja obilnih škodljivcev tako živalske, kot rastlinske naravi.

Za redno negovanje breskev so neobhodno potrebni sklenjeni nasadi. V njih smemo le v prvih letih, ko so drevesca še mlada in majhna, uporabljati zemljo v druge svrhe. Pozneje ko breskve dorastejo, pa ne smemo pod njimi nič več sejati in saditi. Če zasadimo brskve raztreseno po raznih parcelah, tedaj so razna opravila okoli njih zelo otežkočena in zamudna. Kdo bo nosil štrcalo, ki jo pri pravilnem negovanju breskev tolikokrat rabimo, od parcele do parcele!

Za sklenjen in pravilen breskov nasad moramo zemljo prekopati in pognojiti tako skrbno in tako globoko, kakor za vinograd. To storimo po zimi in spomladi zasadimo mlada drevesca. Pri izbiri vrst moramo paziti, da zasajamo samo zgodnje in srednjezgodnje vrste, ker so te najdražje na trgu. Amsden, May flower, Triumph, Waterloo so najbolj priporočljive in najbolj zgodne vrste. Kdor bi hotel imeti tudi nekaj bolj kasnih breskev naj zasadi še Elberta, veliko Mignon in rudečo Magdalenčico. Prve dozoriijo v juniju in v juliju, druge pa v avgustu in septembru.

Drevesca zasadimo v razdalji 5 metrov drevo do drevesa in sicer v obliki pravilnega četverokota, ali pa še bolje v obliki enakostranskega trikotu. Zadnji je boljši, ker se drevesa zasajena v trikotu ne zasenčujejo.

Pred zasaditvijo drevesca obrežemo in sicer tako na kratko, da bode steblo samo kakega pol metra visoko. Tudi stranske mladike obrežemo na kratko. Tako drevesce se bode razvilo v podobi grma, bo rodilo lepši sad in ne bode izloženo vetrom. Le v nizkih legah, ki so podvržene slani, naj se pušča debelice nekoliko višje. Če potem tako drevesce redno in vsakoletno pravilno obrezujemo, bo ohranilo vedno svojo lepo obliko, bo bogato in redno rodilo in bo dolgo živelo.

Glede podlage, na katero naj bo cepljena breskva, je pri nas najboljša divjaka.

Med zimsko oziroma zgodnja spomladanska opravila pri breskvah spada gnojenje in obrezovanje.

Gnoji naj se z dobro dozorelim hlevskim gnojem in z umetnimi gnojili. Poleg hlevskega gnoja je potrositi superfosfat ali thomasovo žlindro, kalijevo sol in apno. Če nismo gnojili s hlevskim gnojem, potrosimo tudi kalcijocijanamid. V tem slučaju lahko odpade apno. Gnojiti z apnencem je zelo priporočljivo, ker apnec koristi proti smoliki. Nasprotno pospešujejo vsa dušična gnojila smolikavost.

Obrezovanje izvršimo v zgodnji spomladi. Pravilno obrezovanje breskev ni lahka stvar, ampak zahteva mnogo znanja in spretnosti. Pri obrezovanju breskev moramo imeti vedno pred očmi dejstvo, da breskev rodi samo na enoletnem lesu. Mladika, ki je že rodila, ne rodi več, ampak le na nji izrastle mladike, bodo drugo leto rodile. V tem pogledu je breskev enaka trti. Zato pa moramo pri obrezovanju breskev vedno misliti na nadomestilna lesna očesa, kakor to delamo pri trti s puščanjem takozvanega palca. Kakor nastanejo pri trti, ki jo pravilno ne obrezujemo dolgi goli »goži«, tako tudi neobrezovana breskev zraste v višočino in rodi le na skrajnih vršičkih, dočim je v sredini krošnje gola.

Kdor hoče breskev pravilno obrezovati, mora tudi v prvi vrsti dobro razlikovati lesne in rodne oči na nji. Lesno popje je podolgasto in stisnjeno, dočim je rodno popje mnogo večje, bolj oblato in svetlejša barve. Iz lesnega popa se lahko razvije le poganjek, dočim se iz rodnega očesa razvije cvet.

Mladike torej, ki nosijo samo lesno popje je skrajšati tako, da ostaneti pri dnu mladike le dve dobro razviti očesi. Od teh mladik ni pričakovati roda v tistem letu. Istotako je skrajšati tudi one rodne mladike, ki imajo zgornje popje lesno, spodnje pa rodno. Take mladike režemo tako, da ostanejo na mladiki vsi rodni popje in poleg njih še dve lesni očesi nad njimi. Ves dvoletni les, ki ni pogljal novih poganjkov odrežemo, ker od njega ne moremo pričakovati več rodu. Znano je, da istotako delamo tudi pri trti.

S tem sem opisal v glavnih potezah obrezovanje breskev tako razumljivo, kolikor se to more brez pojasnilnih slik. Stvar, ki se bo zdel morda čitatelju zapletena in

težavna, bi mu bila kmalu jasna, čim mu bi mogel obrezanje praktično pokazati.

Breskev se obrezuje tudi poleti, ali o tem delu bom pisal tedaj, ko bo čas za to opravilo. Tedaj se tudi odstranjuje preobilan zarod, da se doseže čim lepši sad.

Konečno omenjam, da je zelo priporočljivo namazati po zimi breskovo deblo in gole veje z antiparasitom, ki uniči vso prezimujočo zalego na njem. »Antiparasit« je sredstvo, enako znanemu dendrinu. To sredstvo se rabi 1—1½% v vodi.

Just Ušaj.

Vinogradništvo in kletarstvo

Vino rujavi.

V decembrovi številki lanskega letnika smo pisali o tej bolezni, ki napada letos posebno vipavska pa tudi briška vina. Ponovimo še enkrat najbistvenejše:

Večkrat bi morali poskušati, ali vino na zraku porujavi ali ne. To spoznamo najlažje, ako pustimo skozi več časa, recimo 24 ur, malo vina v nezaprti steklenici ali pa v navadnem kozarcu. Ako vino spremeni med tem časom barvo, je bolno in ga moramo ozdraviti.

Zdravljenje ni težko: Ako leži vino še na drožju, ga takoj pretočimo v čist in zdrav sod. Na vsak hl rujavenju podvrženega vina kupimo v drogeriji po 8—10 gr metabisulfit, istega razdrobimo in razstopimo v kozarcu vina ali v steklenici vina (v kozarcu ali steklenici moramo mešati), ter zlijemo v sod.

To zelo enostavno delo ni za nikogar težko. Po kratkem času bo dobilo vino stanovitno barvo.

Omenili bi, da naprednejši narodi sploh ne poznajo rujavenja vina, ker rabijo pri mastenju metabisulfit in čiste kipele glave.

Vlačljivosti vina.

Marsikateri vinorejec pride in pravi: Moje vino ne zvoni, teče tiho kot olje. Kaj mu je? Kako naj mu pomagam?

Opisana bolezen ima pravilno ime »vlačljivost vina« in je letos širom naše dežele zelo razširjena, posebno pri briških vinih.

Vzrok vlačljivosti vina je poseben bakterij, ki spreminja še narazkrojen sladkor v

vinu v nekakšno sluznato snov. Zato postane vino vlačljivo.

Tej bolezni so predvsem podvržena bela vina, in sicer v temvečji meri, čim manj so trda, čim manj vsebujejo čreslovine. Znano je, da vsebujejo briška in sploh vsa mehko kuhana vina zelo malo čreslovine in zato so ravno ta vina podvržena vlačljivosti.

Vlačljivost vina ozdravimo na ta način, da vino najprej pretočimo v zdrav sod, potem mu pa dodamo na vsak hl po 10 gr tanina (čreslovine), katerega raztopimo v kozarcu špirta ter zlijemo v sod.

Pretakanje vlačjivega vina naj se izvrši kolikor mogoče na zraku, ker zrak uniči oni bakterij, ki je povzročil vlačljivost. Čim več zraku pride z vinom v dotiko, tem boljše je za vlačljivo vino. Zato pa pretakamo vlačljivo vino skozi razpršilo od zalivalnice ter v posodi še dobro mešamo z brezavo ali drugo (seveda snažno) metlico. Ako bomo tako postopali z vlačljivim vinom, nam bo ozdravilo.

Sredstvo, ki nemogočuje vlačljivost pa je metabisulfit. Ako smo dodali vinu 10 gr metabisulfit, ga ne bo napadla vlačljivost.

Kot vidimo je metabisulfit važna snov, in zato ga moramo v našem kletarstvu na vsak način vpeljati, ker drugače bo naše kletarstvo še zmiraj zelo žalostno.

Kakšne trte naj sadimo?

Večkrat smo že govorili in pisali o ti zadevi. Vinsko krizo onemogočimo tudi s tem, da zboljšamo svoj pridelek. Zboljšali ga bomo tedaj, ako bomo pravilno kletarili, kar je pri nas mogoče žalibog samo v vinarskih zadrugah. Pravilno klet-

tarenje pa ni vse, ker najboljšega vina ni mogoče napraviti iz slabega grozdja. Edino ako imamo dobro in zdravo grozdje, ako pravilno kletarimo, potem bomo imeli res tako vino, da ga bomo veseli sami in kupec.

Torej zdravo in dobro grozdje. Da ohranimo zdravo grozdje, zato žveplamo, škropimo, itd. Da pa dobimo dobro grozdje, moramo imeti dobre vrste. Pod dobro vrsto pa ne smemo razumeti takih vrst, ki dajo mnogo vina, čepravno je sama voda. Take vrste trt so bile gospodarsko upravičene v bivši Avstriji, ko se je vino lahko prodalo, ker je Avstrija pridelala na 50 milijonov ljudi samo 9 milijonov hl vina. Danes smo v Italiji, ki pridelala na 40 milijonov ljudi okoli 45 milijonov hl. Tega ne smemo nikdar in nikjer pozabiti, posebno pa ne v času, ko zasajamo nove trte.

Zakaj dosežejo Kraševci zadovoljivo ceno za svoj teran? Ker je teran žlahtno vino, pridobljeno samo iz ene vrste trt. Zakaj je briška rebula dražja nego Vipavec? Zato ker je briška rebula samo od rebule (grganje) in ne iz 100 različnih vrst.

To naj vidi vsak vinogradnik, a naj ne vidi samo za trenutek, ko to čita, temveč tudi za tedaj, ko trte zasaja. Zavedajmo se tega, da nas še ni začela biti prava vinska kriza, ampak da bo prava šele prišla. Računajmo na to, da ne bodo vozili iz starih pokrajin v nove pokrajine samo fabriško vino, temveč tudi pravo pristno vino. Tudi tam se vinogradniki organizirajo v vinarskih zadrugah in hočejo voditi najhujšo borbo proti različnim ponarejevalcem vin.

Vinogradniki! Pri zasajanju novih trt, pomislimo malo, kaj sadimo.

Poljedelstvo in vrtnarstvo

„Tomažin“.

Tako imenujejo v kobariškem okraju nek plevel, ki bohotno raste na tamkajšnjih njivah. Danes so ga polne njive celotne kobariške kotline od Drežnice do Boriane, skoraj celotni bovški okraj in »tomažin« se je razširil tudi proti Tolminu, kjer se ga najde celo na volčanskih poljih in okoli vasi Dolje.

Ime »tomažin« izvira baje iz vasi Smast (v libušenjski fari pri Kobaridu), kjer je živel še pred vojno nek mož, pri katerega hiši so pravili »pri Tomažinu«. Ta mož se je baje mnogo pečal s cveticami, za katere je naročeval semena iz raznih krajev. Med drugimi semeni je tako dobil tudi seme današnjega plevela.

Plevel je zelo gost, steblo se drži stebila. Na površini zemlje, veliki kot človeška dlan, je ukoreninjenih po deset in tudi do petdeset in več rastlinic. Umevno je, da mora tak plevel zemljo pošteno izrabiti, odvzeti ji redilnih snovi, ki bi jih zemlja morala dati na razpolago krompirju, repi, fižolu, koruzi itd.

Poleg izrablitve zemlje pa ima »tomažin« tudi to lastnost, da repo, zelje, pa tudi krompir popolnoma uduši v razvoju in zato se navedeni pridelki niti ne morejo prav razviti. Pridetek je majhen, ali ga pa sploh ni. Plevel pa škoduje tudi koruzi in vsem drugim pridelkom.

Iz navedenega bi bilo razvidno, da je in mora biti »tomažin« zelo škodljiv in bi se morala uporabiti vsa sredstva, da se ga čimprej uniči. Tega mnenja je tudi bila večina kmetovalcev, s katerimi sem podpisani govoril. Dobil sem pa tudi enega kmetovalca, ki mi je rekel, da »tomažin« zemlje prav nič ne izrablja in da je zemlja še skoraj rodovitnejša, odkar se je pojavil ta plevel. Mislim pa, da omenjeni kmetovalec nima prav.

Iste mnenja pa kot omenjeni kmetovalec, izgleda da je marsikateri drugi v okraju, ker drugače ne bi s »tomažinom« tako ravnali, kot ravnajo. Opazil sem, da ga nekateri pokladajo živalim v krmo, drugi ga rabijo za steljo itd. Videl sem ga v več kozolcih, kjer se je lepo sušil poleg sena.

Umevno je, da je tako ravnanje s plevlom skrajno nemarno in zelo škodljivo. Na tak način se plevel samo širi, ne pa zatira. Ako rabimo »tomažin« za krmo, pregrize in prebavi žival sicer vse prebavne dele, a ostane seme, ki se navadno otrese predno pride kravi v gobec. Ako tudi pride seme v gobec krave in od tam v želodec, ga krava z blatom zopet izloči in z gnojem pride na njivo. Isto velja za oni plevel, katerega uporabljamo za steljo, posebno ker je seme zelo drobno.

»Tomažin« se širi samo s semenom, vsaj tako izgleda in zato mislim, da ne bo borba proti njemu zelo težavna. Potrebno bo pač uničiti ga prej, kot zarodi seme, najpozneje tedaj, ko začne cvesti. Načine borbe bomo proučili. Do sedaj se je izkazalo, da ga detelja zamori, a da veter in kmetovalčeva nemarnost kmalu nanese toliko semena, da izgleda preorano detelišče tako, kot bi sejali »tomažin«.

Kakšno je pravo ime tega plevela? Podpisani sem prinesel v Gorico nekaj rastlin, da bi določil ime. Sam nisem uspel in enako tudi niso uspeli drugi, katere sem naprosil, da bi mi pomagali. To je posledica tega, ker nisem mogel dobiti niti ene sveže rastline, temveč so bile že vse posušene. Pri posušeni rastlini pa je zelo težko določiti, kam spada, ker se skoraj vse rastline spoznavajo po cvetju. Dokler ne bomo našli pravega imena, naj se pač imenuje tako, kot ga ljudstvo imenuje, to je »tomažin«. Pravo ime bo pa dobil tekom l. 1925., ko dobimo prvo cvetočo rastlino. Podpisani bi prosil, da bi me naročniki »Gospodarskega lista« opozorili, ko bo cvetel.

Pripomnil bi še to, da si je ogledal ta plevel tudi zastopnik Urada za kmetijski potovalni pouk v Gorici in da so opozorjene tudi druge oblasti.

Pripomba: Iz zgornjega je razvidno, da sem podpisani globoko prepričan, da je »tomažin« hud plevel, kateremu moramo napovedati borbo. Ker pa so nekateri mnenja, da »tomažin« nič ne škoduje, bi prosil prizadete kmetovalce, katerih ni prav malo, da bi mi sporočili, kaj oni mislijo o tem plevelu. Kdor misli, da ta plevel ne škoduje, naj navede razloge, iz katerih črpa svo-

je prepričanje. Prosil bi tudi ostale, da bi mi poročali.

H koncu še: Ako se čuti kdo prizadete ga vsled tega, da pride beseda »tomažin« v javnost, naj mi lepo oprostí in sporoči. Bom v bodoče rabil drugo ime, n. pr. »Kobariški plevel«, »vojskino plevel«, kot ga imenujejo v bovškem okraju ali kako drugače. Kot pa omenjeno, bo ta plevel letos dobil pravo ime in upam, da bo zginila tudi beseda »tomažin«.

Inž. Josip Rustja.

Ali bomo sadili paradižnike?

V decembrovi številki »Gospodarskega lista« smo priobčili daljši članek o družbi S. I. P. A., ki zida v Gorici ob zgornjem soškem mostu tvornico za predelavo paradižnikov v zgoščen paradižnični sok.

Članek je vzbudil širom dežele precej zanimanja. Mnogi naši kmetje pozdravljajo ustanovitev takega podjetja, a velika večina pravi, da ne bo šlo, da ne more iti, ker ljudje ne bodo sadili paradižnikov itd.

Vse take splošne trditve ne pomenijo ničesar, pomenijo samo toliko, da smo brezbrizni in da nočemo preštudirati vprašanja do dna.

Gotovo, vprašanje gojenja paradižnikov ni tako enostavno, posebno ne pri nas, ker vlada v pomladanskih in prvih poletnih mesecih večkrat huda suša, ker se moramo boriti s pletjem proti različnemu plevelu, z močnimi oporami proti burji itd. Vse to je res in se mora upoštevati, a vendar moramo napraviti poskus v praksi in tedaj bomo videli, ali gre ali ne. Nikakor pa ne smemo kar v naprej izjaviti, da ne gre. Izgovor, da je zelo mnogo dela, ne velja, samo ako je delo količkaj plačano.

Mi vidimo širom Italije, da se je kmetijstvo tam najbolj razvilo, kjer so tvornice za sladkor ali za konzerve, to je tam, kjer kmetje sade sladkorno peso ali pa mnogo takih rastlin, ki nudijo pridelek za izdelavo različnih konzerv. Za primer vzemimo pokrajino Emilijo, v zadnjem času tudi Toskano. Kmetijstvo stoji tam najboljše, kjer ni potrebno iskati kupca za pridelke. Za paradižnike se nam kupec nudi, zato vsaj poskusimo.

Čebelarstvo

Napredek v čebelarstvu.

Napredek v čebelarstvu je odvisen od kakovosti čebelne pasme, in pa od izrabljanja pasišča:

V to potrebno podlago pa dobimo po skrbnem opazovanju čebel in narave. Za to opazovanje naj si vsak čebelar sestavi opazovalni zapisnik. Vsak mesec naj si razdeli na tri dele. V teh naj si zapisuje:

1. Koliko je bilo lepih in slabih dnevo.
2. So-li čebele izletavale in, če niso, zakaj ne?
3. Je-li v panju zalega in koliko satov obsega.
4. Koliko je še zaloge medu?
5. Je-li opazil pri čebelah kako bolezen ali kaj izvanrednega?

Ob naravnem razvoju čebelne družine bo v spomladnem času opazil, kako se širi čimdalje zalega in se topi med. Ko se zaloga medu približuje h koncu, je skrajni čas, da postreže čebelar s potrebno hrano. V mrzlem zimskem času naj čebelar pelaga čebelar mesto tekočega medu, medeno testo. Tega napravi, če vzame štiri dele zadržanega sladkorja in ga zmeša z enim delom tekočega medu. To dobro zgnete in položi čebelar kar na satnike v tankih klobasah. Ta način pitanja ima to prednost, da ne izvablja čebel na mraz, ki večkrat otrpnejo in poginejo od mrazu. Čebele ostanejo kar v grozdu in imajo hrano kar blizu.

Za razvoj zalege rabi čebela mnogo cvetnega prahu. Dokler tega ni v naravi, naj čebelar postreže s satnicami, ki so napolnjene cvetnega prahu prejšnjega leta.

Drugi čebelarji pokladajo čebelar poleg čebelnjaka satnice, potrošene z rženo moko. Čebele rade znašajo to moko na nožicah v svoje panje. Tako lahko čebelar natanko dozna, v katerih panjih je že sveža zalega. Mesto ržene moke naj si čebelar oskrbi spomladi, ko leska cvete, njen cvetni prah. Cvetočo lesko naj otrese na papir in prah shrani za drugo leto. — Marsikak čebelar se ukvarja v zimskem času s

tem, da bi izumel kak nov panj. Takim rečemo: ne zgubljajte dragocenega časa. Donos meda je predvsem odvisen od dobrega plemena čebel, od dobrega pasišča in od umnega čebelarja, ne toliko od panja.

Da čebelarji dobro spoznajo domača in tuja pasišča, bi bilo velike važnosti, da se preskrbijo na raznih krajih opazovalnice.

Je pač škoda, da se vstred brezbriznosti poizgube velike zaloge medu v naravi, ker je v čisto bogatih pasiščih premalo čebel.

Velik napredek v čebelarstvu se je opazil z upeljavo medsten. Če ima te čebelar pravočasno pri rokah, prihrani čebelar obilo dela in čebele lahko osredotočijo svojo energijo v nabiranju medu. Čebelar, ki izdeluje sam z Rietschejevim aparatom medstene, je opazil pri tem razne neprilike. Medstene se večkrat sprimejo z aparatom in, ko jih hoče odtrgati, se mu zdrobijo in odlomijo. Da temu odpomore, naj ima aparat postavljen v mrzlo omočene cunje, da se hitreje shladi. Pred rabo naj aparat ščiti z gorko sodo, stopljeno na vodi, in s krtačo. Da se vosek aparata ne prime, naj ga večkrat namaže z ločilno vodo. To naprava tokole: Vzame en del medu, dva dela vode in tri dele spirita. V to svrhu dobro služi tudi sok surovega krompirja.

Letošnje zaloge medu bodo kmalu pošle. Pri trgovini z medom je razveseljivo to, da se stranke z zaupanjem obračajo za med do čebelarja. Marsikoga je bitka izkušnja izučila, da je kupil sicer za nižjo ceno med, ki pa ni bil med. Ko je od čebelarja dobila stranka pristen med, je spoznala takoj razliko. Prav je, da čebelarji stranke tudi pouče, kako se spozna pristen med od ponarejenega. Preskušnja je tale: Na tri žlice vinskega cveta naj da eno žlico medu: Če ostane zmes — ko se strese — čista, potem je med pristen. Če pa postane motna, in se napravi na dnu gošča, je dokaz, da je med ponarejen. Ta preskušnja je zelo zanesljiva in enostavna. Zato jo čebelarjem priporočamo. Tako dobijo orožje proti falzificiranju medu.

Dr. Jos. Ličan,

Splošno gospodarstvo

Važnost gnoja v kmetijstvu.

Grdo in zaničevano gnojišče je kmetu zlata jama. Brez njega je kmetovanje popolnoma nemogoče. Praktični poskusi so pokazali, da negnojeno njivo s petdesetimi pridelki tako izčrpamo, da sploh ne rodi več. Po nekaterih krajih na svetu je zemlja še tako deviška in tako bogata na redilnih snoveh, da je ni treba gnojiti, pri nas pa, kjer so polja obdelovana že na stotine let, je zemlja tako oslabela, da jo vzdržimo rodovitno samo z zadostnim in rednim gnojenjem.

Najboljši gnoj je hlevski gnoj, umetna gnojila so kolikor toliko nadomestna in jih rabimo predvsem za ojačenje hlevskega gnoja. V tem oziru vršimo z njimi čudeže, če jih dobro razumemo in vemo česa ta ali ona rastlina predvsem potrebuje.

Ker je torej vse kmetijstvo odvisno od gnoja, je za nas nad vse potrebno, da mu posvetimo največjo pozornost. Pred vsem moramo imeti pravilno gnojišče. Pravilno gnojišče je vsako, če se iz njega ničesar ne izgublja. Gnojišča pa, kakoršna vidimo v pretežni večini pri nas, niso taka, pač pa imajo vse mogoče slabe strani: dež jih izpira, solnce izpariva in burja osušuje.

Kadar mislimo zgraditi dobro gnojno jamo ali gnojišče, moramo imeti pred očmi sledeče: 1. biti mora stalno in za vodo ne-prodirno, zato je gnojišče iz betona najboljše; 2. notranji koti gnojišča naj bodo zaokroženi, da je mogoče gnoj bolj stlačiti; 3. globoko naj bo en meter do en meter in pol; če je globlje, je delo bakterij otežkočeno; 4. gnoj se ne sme stalno močiti v gnojnici. Za slednjo mora biti pod njim zgrajena posebna jama s stalno sesalko, ki nam bo služila za odpeljavanje gnojnice na travnike ali pa za močenje gnoja od časa do časa; 5. preko gnoja bi morala biti lahka streha, da varuje pred solncem; 6. vozna pot od gnojišča ne sme biti prestrna.

Velikost gnojišča je odvisna od števila živine in pa od tega, koliko časa namera-

vamo puščati gnoj v njem. V gnojišču naj ne bo gnoj več kot dva do tri mesece, ker ni res, da je star gnoj boljši od svežega, le prej je rastlinam vporabljev.

Tudi stari, razumni in izkušeni kmetje so mnenja, da je star gnoj boljši od svežega, ravno kar vzetega iz hleva. To mnenje je popolnoma napačno, ker je resnica ravno nasprotna. Celo do petdeset odstotkov celotne vrednosti izgubi gnoj, če je predolgo na kupu. Namesto da gnoj razpada na kupu doma, naj razpada zaoran v zemlji, da bo zemlja vpila dragocene pline, ki bi drugače ušli v zrak. Razpade gnoj se vporablja samo tedaj, ko sadimo trte ali sadna drevesa, ker bi svež, če bi se dotikal korenin, sadikam škodil.

Za gnojnico moramo imeti posebno jamo, ki se da dobro zapreti. Glavni ali edini sestavitelj gnojnice je scalnica živali, ki je bogata na dušiku in kaliju. Žival dobiva dušik in kalij v krmi in od vsega, ki ga prejme, odda potom scalnice nazaj 43% dušika in 60% kalija. Torej več je v scalnici dušika in kalija kot v blatu živali.

V Ameriki so preračunali, da znaša v Združenih državah vrednost vsakoletnega izgubljenega gnoja in gnojnice okoli eno milijardo dolarjev. Pri nas je najbrž še slabše v tem oziru, to nam najbolj pričajo vaše ulice, ki so v mnogih krajih večno mokre od gnojnice. To je največje zlo v našem gospodarstvu, največja potrata, ki je neodpušljiva.

S hlevskim gnojem vrnemo zemlji približno 80% tistega, kar smo ji vzeli s pridelki. Ako mu pomagamo zdaj še z umetnimi gnojili, bomo vračali zemlji vseh sto odstotkov. Naša polja bodo potem vsako leto bolj rodovitna in ne manj kakor opažamo sedaj.

France Magajna.

Izvoz sadja in zelenjave v Nemčijo.

Nemčija je danes s svojo zlato marko zopet zelo važen konsument zgodnjega sadja in zelenjave. Na tisoče in tisoče va-

sem podpisani globoko prepričan, da »togo-
govov pridelkov gre v Nemčijo in tudi iz
naših trgov potuje marsikateri vagon bla-
ga tja, kjer so bila do nedavno vsa vrata
zaprta. Do nedavno je bila nemška marka
manj vredna, kot kos slabega papirja, zla-
ta marka pa ima danes vrednost 5.50 do
5.80 L.

Ker pride kot rečeno tudi Nemčija v po-
štev kot konsument našega blaga, hočemo
v naslednjem podati nekaj podatkov pred-
vsem glede onih predmetov, ki bi se lahko
izvažali v Nemčijo tudi iz naših trgov:

Marelce: Pri nas zore marelce začet-
kom julija do srede avgusta, v Nemčiji zo-
re sredi avgusta. Nemčija jih uvažajo velike
količine iz Južne Tirolske, uvažajo jih pa
tudi iz Španije in Francije, ki prideti v po-
štev kot konkurentinji.

Kostanj: Pridelek v našem kraju ni ta-
ko velik, da bi se mogel meriti s kostan-
jem iz ostalih italijanskih pokrajin.

Črešnje: Črešenj uvažajo Nemčija zelo
mnogo, predvsem iz Italije. Gotovo pa bo
pritisk črešenj iz ostalih italijanskih po-
krajin na nemški trg vedno večji, ker se
jim vedno bolj zapira ameriški trg, kjer
se že občuti konkurenca mladih črešnje-
vih nasadov v Kaliforniji.

Jabolka: V l. 1923. je bilo uvoženo iz I-
talije v Nemčijo 224.700 q jabolok, večino-
ma iz Južnega Tirolskega in iz Pijemonta.
Iz Italije se izvažajo v Nemčijo tudi mnogo
jabolk za sadjevec. Izvoz jabolok bi bil tu-
di iz naših pokrajin mogoč, seveda bi mo-
rali nuditi iste pogoje, kot Južni Tirolci in
Pijemontezi.

Hruške: V Nemčijo izvažajo Italija hruške
v mesecih julij do oktober; v Nemčiji za-
čno zoreti koncem avgusta. V l. 1923. je
uvožila Italija v Nemčijo 188.000 q hrušk,
predvsem iz Južnega Tirolskega, pa tudi
iz Napolja in Abrucov.

Breskve: Nemčija krije 90% svoje po-
trebe breskev na italijanskem trgu. Pred-
vsem se izvažajo one breskve, ki zore v
juniju do začetka septembra. Konkurenca
se občuti iz Francije.

Češnje in slive: Zgodnjih uvažajo Nemčija
precej, septembra meseca pa začne Nem-

čija sama izvažati, ker tedaj zorijo njene
slive in češnje.

Šparglji: V letu 1923. je Nemčija uvozi-
la v celoti 8360 q špargljev, in sicer 4470 q
iz Francije, 1750 q iz Belgije, 1100 q iz Hol-
landije in komaj 750 q iz Italije.

Cvetnega zela (kavoliflori) se v Nemči-
jo precej uvažajo, in sicer so uvozili l. 1923.
iz Italije celih 39.931 q ali 59% celotnega
nemškega uvoza na tem blagu. Cvetno ze-
lje pri nas ne igra nikakšne važne vloge,
ker slabo uspeva in ker goje pri nas v ve-
čji meri samo brokolje. Zelo važno vlogo
pa igra pri nas navadno

zelje, pod katerim razumemo predvsem
ohrovt-vrzote, različne solate itd. Tega
blaga uvažajo Nemčija zelo mnogo, a bi še
več, posebno zimskih vrzot.

Mladega fižola v stroču je uvozila Nem-
čija v prvih 9 mesecih leta 1924. v celoti
46.930 q in od teh iz Italije 24.309 q, torej
nad polovico. Približno isto velja tudi za
grah.

Krompirja (novega in mladega), ki pri-
de v Nemčijo do konca julija, rabi Nemči-
ja okoli 3 milijone q. V l. 1923. je uvozila
1.740.000 q, od teh iz Italije 235.500 q. V
prvih 9 mesecih l. 1924. je poslala Italija v
Nemčijo 159.837 q krompirja. Nemška u-
vozna carina znaša 4 marke v zlatu na
100 kg, kar znese približno 24 stotink na
kg. Carina je za naše razmere zelo visoka.

Sveže paradižnike uvažajo Nemčija od
maja meseca do oktobra meseca. V Nem-
čiji začno zoreti pričetkom meseca sep-
tembra. Nemčija je uvozila v l. 1923. v ce-
loti 72.053 q svežih paradižnikov, od teh
iz Italije 70.100 q, skoraj vse.

—o—

Italijanski trgovci zahtevajo od svoje
vlade, da skuša doseči znižanje nemških
uvoznih carinskih postavk, kar bi gotovo
zelo poživilo trgovino z zelenjavo in zgod-
njim sadjem. To znižanje uvoznih carin
bi koristilo našemu producentu in nem-
škemu konsumentu, seveda ne bi koristilo
nemški državni blagajni, ki je kot vse o-
stale, večinoma prazna.

	Zadružništvo		
--	---------------------	--	--

Po koliko obrestujete?

Tako nas vprašuje marsikaka ženica in tu pa tam tudi naši možički in če jih vprašamo, kam meri njih radovednost, slišimo, da imajo nekaj denarja, ki bi ga pri nas naložili, če bodo obresti dovolj visoke.

To je tudi znamenje časa, pa ne dobro ampak slabo.

Naš goriški »Mont« je plačeval vedno najnižje obresti in vendar so mu naši ljudje nosili največ denarja.

Ali niso tu pa tam tudi naše posojilnice ljudi razvadile? Vemo, da so še pred kratkem proti odločnemu opozorilu Zadružne zveze v Gorici nekatere posojilnice plačevale po 5% in s tem delale umazano konkurenco drugim, ki so dajale k večjemu 4%.

Mislile so pritegniti s tem denar in se niso zavedale dejstva, da na ta način škodujejo same sebi, ker so jih visoke obresti nesorazmerno z dohodki obremenjevale.

Sedaj je vpeljan novi davek na pasivne obresti od hranilnih vlog. V našem listu smo o tem pisali in večkrat opozorili posojilnice nanj. Če plačujejo zasebnikom 5%, bo treba od teh obresti plačati še okroglo 20% davka, tako da posojilnico hranilne vloge v resnici stanejo 6% kako naj te obresti in še svoje stroške krije?

Kako obrestujejo banke hranilne vloge? Ne prihajajo tu v poštev razne bančice, kot se jih je mnogo priklatlilo in jih vidiš po mestih in trgih na vsakem vogalu. Kateri bedak bi takim muham eno živčnico zaupal svoj denar?

Močni in zdravi denarni zavodi, ki uživajo zaupanje ljudstva imajo dovolj denarja, zato ne potrebujejo nikake vabe, da bi pritegnili nase hranilnih vlog. Taki zavodi obrestujejo vloge po 3 in po 3½, le izjemoma po 4%. Čemu bi tudi več obetali, če tudi po tej obrestni meri dobijo dovolj denarja?

V dokaz navedem goriški »Mont«, videmsko »Cassa di risparmio« in »Banca Commerciale Triestina«.

Kaj sledi iz tega za naše posojilnice? Če katera obrestuje višje, ima slabe gospodarje v načelstvu in ne zasluži zaupanja ljudstva.

Dol z obrestmi!

Naše posojilnice so pred vsem »posojilnice«. To se pravi: imajo namen pomagati tebi, kmet, če boš potreben posojila. Če pa ti danes od svoje posojilnice za par prihranjenih grošev tirjaš visoke obresti, bo morala ona od tebe zahtevati še višje v času, ko boš iskal posojilo.

Kmet, če hočeš sebi in svojemu stanu dobro, nosi svoje prihranke tja, kjer ti plačujejo nizke, a gotove obresti: svoji domači posojilnici.

Ne povprašuj: po koliko obrestujete, ampak prepričaj se, ali je posojilnica v rokah resnih, poštenih, domačih mož, ki ne mislijo samo na svoj žep, ampak na splošne koristi našega ljudstva.

D. Doktorič.

Finančni „kazenski odlok“.

Marsikomu od naših ljudi se je že zgodilo, da ni sploh kolekoval kakšne fakture, ali da jo je premalo kolekoval. Faktura je prišla v roke financ, katera je sestavila zapisnik o prestopku (verbale di contravvenzione). Na podlagi tega zapisnika je pozneje finančna intendantca (pri nas v Vidnu) izdala »kazenski odlok« (decreto penale), s katerim je določila kazni za prestopke. Ker ti kazenski odloki niso žali bog redki v naši deželi, je potrebno, da se seznanimo z zakonom, ki ureja take kazenske odloke.

To je kr. dekret z dne 25. marca 1923. št. 736, ki je bil objavljen v uradnem listu »Gazzetta ufficiale« z dne 2. maja št. 103. Glasom tega dekreta ima finančni intendant pravico ugotavljati finančne prestopke in določati kazni za te prestopke. Finančna oblast mora glede vsakega takega prestopka sestaviti zapisnik. Na podlagi tega zapisnika ima finančni intendant ugotoviti, ali obstoja prestopke in določiti ka-

zen za prestop. Če je ugotovil prestop, bo izdal kazenski odlok (decreto penale) in v istem določil kazen.

Ta »kazenski odlok« bo finančna oblast dostavila prestopniku. Kaj mora narediti v tem slučaju tisti, ki ga je ta nemila usoda zadela? Mora ali plačati kazen v roku 15 dni od dneva, ko mu je kazenski odlok dostavljen ali pa vložiti pritožbo v istem roku.

Pritožba se napravi na navadnem, nekolekovanem papirju (carta libera) in sicer v 2 izvodih: eden ostane pri oblasti pri kateri se vloži pritožba, drugi izvod pa podpisuje uradnik, ki je sprejel pritožbo, napiše dan, ko se je pritožba vložila, ter udari pečat in ga vrne pritožitelju. Pritožba se vloži pri finančni intendanci, ki je izdala kazenski odlok ali pa pri finančni oblasti bivališča pritožitelja. V pritožbi mora pritožitelj navesti razloge, radi katerih se pritožuje.

Finančna intendantca bo pritožbo odstopila pristojni kazenski sodniji, ki bo o zadevi sodila.

To je ena pot, ki jo lahko ubere prestopnik. Odprta mu je pa še druga pot. On lahko zahteva, da zadevo razsodi upravna oblast. V tem slučaju bo to zaprosil na kolekovanem papirju (kolekovani papir od 1 L, ki stane 2 liri). To pot bo ubral, če vidi, da je res prestopil zakon, a želel bi, da se mu kazen kolikor mogoče zniža. Lahko to stori pa tudi takoj, ko finančni uradnik sestavi zapisnik o prestopku.

Ako ni tega storil takoj pri sestavi zapisnika o prestopku, lahko stori, dokler ne postane kazenski odlok pravomočen, t. j. v roku 15 dni od dneva dostavitve kazenskega odloka. Dotično vlogo mora v tem roku odposlati finančni intendanci. Finančni intendant mu lahko v tem slučaju kazen zniža.

Pristojbina na mere in uteže.

Zadružna zveza v Gorici je dosegla po ponovnih intervencijah pri Metričnem uradu v Gorici, da bodo plačale njene članice za tehnične letno pristojbino le v znesku Lit. 1.50 pod pogojem, da se predloži za vsako prizadetih posojilnic potrdilo od pristojnega županstva, da posluje dotična

posojilnica v svojem delokrogu le z lastnimi člani.

Ta izjava naj se glasi približno tako:

Codesto Municipio conferma, che la Cassa in fa esclusivamente operazioni coi propri soci.

Tozadevna potrdila od županstva se morajo čimprej predložiti gori omenjenemu uradu.

Srbsko kmetijsko zadružništvo.

Prva srbska kmetijska zadruga je bila ustanovljena l. 1894 v kraju Vranovo. Od tega začetka pa do danes se je srbsko zadružništvo zelo bujno razvilo in ojačilo, posebno ker je tudi vlada zadružništvo izdatno podpirala. V septembru lanskega leta je srbsko zadružništvo proslavilo tridesetletnico svojega obstoja: na občnem zboru v Užicu so pregledali dosedanje delovanje in napravili načrt za bodoče. Občnega zbora se je udeležilo nad 500 zastopnikov različnih zadrug iz vseh onih krajev, kjer žive Srbi.

Občni zbor in proslava tridesetletnice je bila otvorjena od vseučiliškega profesorja S. M. Lozaniča, ki je v pozdravnem govoru iztaknil zasluge ustanovitelja srbskega zadružništva, g. Mihajla Avramoviča. Pod njegovim vodstvom je zadružništvo napravilo celotno revolucijo v moralnem in gospodarskem oziru srbskega kmetijskega ljudstva, ker je ustvarilo tip kmeta-zadrujarja. Kmet-zadrujar je ponosen na svoje zadružništvo, kar daje posebno jamstvo, da se bo zadruštvo tudi v bodoče ugodno razvijale. Dosedanji uspehi morajo vsakega zadovoljiti, ker je organiziranega v zadrugah skoraj 100 milijonov dinarjev samo kmetijskega kapitala in ker znaša letni promet nad 1 milijardo dinarjev.

G. Avramovič je orisal razvoj srbskega kmetijskega zadružništva. Ugotovil je, da je nad 50% celotnega kmetijskega ljudstva organiziranega v zadrugah, ki so dosegle število 2006 zadrug. Tekom 30 let je dobilo zadružništvo od države posojila v znesku dveh in pol milijonov dinarjev. V l. 1923 je poklonila Mednarodna zadružna zveza v Londonu darilo v znesku 5000 šterlin, ali okoli 1 milijon dinarjev. V istem letu je poklonila jugoslovanska država 77.500 dina-

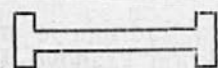
rjev v svrhu širitve zadružništva v Južni Srbiji.

Na občnem zboru in na proslavi tridesetletnice so bili zastopane vse oblasti in zastopniki ostalih zadružnih osrednjih organizacij iz države. Udeleženci so poslušali več praktičnih predavanj o vprašanjih, ki so važna za vse voditelje zadrug. tretji dan so obiskali sadijarsko zadrugo v Požegi,

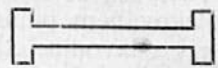
kateri je dala država 300.000 dinarjev brezobrestna posojila.

—:—

Mi ne moremo drugega, kot da želimo srbskemu zadružništvu obilo procvita, našemu kmetskemu ljudstvu pa želimo, da bi se tudi pri nas ozgojil tip kmeta-zadru-garja, ki ne bo omagal že pri prvi težavi, pač pa se zavedal, da je v združitvi moč.

Vprašanja in odgovori

Vprašanje št. 1: Ali bi mogel dobiti eno čistokrvno kravo rujavo-sive švicarske pasme iz Švice.

Odgovor: Obrnite se z Vašim vprašanjem na živinorejskega nadzornika v Gorici, (via Trieste št. 43, g. M. Klavžar), ki vodi uvoz plemenske živine v naše kraje. Izgleda pa, da je v inozemstvu zelo težko kupiti dobro plemensko kravo, ker je noben posestnik noče prodati. Junice prodajajo, krav pa ne, ako niso preveč stare. Junic lahko dobite kolikor hočete.

Vprašanje št. 2: Po avstrijskem vin-skem zakonu se je smelo dodati vinu največ 5 gr metabisulfitu na hl. Vi pa pišete v zadnjem »Gospodarskem listu«, da se lahko da tudi 10 gr in več. Ali ni to proti zakonu?

Odgovor: Pri nas velja sedaj italijanski vinski zakon, katerega izveček najdete v novembrovi številki lanskega letnika »Gospodarskega lista«. Po italijanskem vin-skem zakonu se lahko doda vinu ne samo 5 gr temveč tudi 10, 20 ali celo 40 gr. Seveda velikih količin ne smemo dajati, ker dobi potem vino duh po metabisulfitu.

Vprašanje št. 3: Ali se izplača zavarovanje proti toči. Kako visoke so pristojbine?

Odgovor: Z vsemi zavarovanji je enako. Težko je plačevati zavarovalnino za hišo, a še težje je iti na županstvo po potrdilo, da je hiša zgorela ter potem prosjati od hiše do hiše. Posebno v onih krajih, kjer toča navadno »tolče«, bi bilo svetovati, da bi se vsi zavarovali. Pristojbine pa so različne kot so pač zavarovalne družbe in

vrsta rastline, katero se hoče zavarovati. Za krompir, koruzo, žito itd. plačamo nižjo pristojbino, kot n. pr. za vinograd.

Vprašanje št. 4: Kedaj se seče lovorjev les, da je za rabo?

Odgovor: V splošnem bi morali sekati ves les šele tedaj, ko rastlina več ne raste, ko počiva, to je, ko se po stebelu sok ne pretaka več. Pri naših navadnih drevesih nastopi ta doba tedaj, ko izgube listnata drevesa svoje listje. Lovor sicer ne izgubi svojega listja, ker je vednozeleno rastlina, a sredi jeseni prestane tudi lovor rasti in tedaj ga moremo sekati. Najbolji čas za sekanje je približno od srede novembra do srede februarja.

Vprašanje št. 5: Rabil bi majhno strojno pinjo, ki bi držala kakšnih 8 do 10 l smetane. Kje bi jo dobil?

Odgovor: Ako pridete slučajno v Gorico, oglasite se v našem uredništvu, kjer je taka pinja na ogled. Je sicer draga, a zelo praktična.

Vprašanje št. 6: Kakšna razlika je med kravjim, ovčjim in kozjim mlekom?

Odgovor: Razliko spoznate najbolje iz naslednje razpredelnice, ki Vam pove, iz česa obstoji različno mleko:

	kravje	ovčje	kozje
voda	87.25	82.70	84.50
maščoba	3.50	5.30	4.80
sirčina	4.—	6.60	6.—
sladkor	4.50	4.60	4.—
pepel	—75	—80	—70
	100.—	100.—	100.—

Gospodarski koledar

Kmetovalec v januarju.

Na njivi je v tem mesecu zelo malo dela, v goratem delu dežele skoraj nič. Po ravnini bi morala biti v tem mesecu vsa zemlja ali preorana, ali pa posejana. Kjer le dovoli zmrzlin, bi morali zemljo preorati. Zemlja se mora navžiti zraku, ker je isti rastlinam ravnostako potreben, kot našim pljučam. Ilovico pustimo še v miru, da ne bo grudasta.

V toplejšem delu dežele bi morali v tem mesecu podkopati oziroma podorati hlevski gnoj. Kmetovalec se mora zavedati, da hlevski gnoj ni tako ustvarjen, da bi mogel koristiti takoj, kot ga spravimo v zemljo. Hlevski gnoj mora najprej dobro pregniti, popolnoma razpasti, ker le tak lahko nudi rastlini potrebno hrano. To velja v prvi vrsti za krompir, pa tudi za koruzo in druge pridelke. Zapomnimo si to, da mora priti hlevski gnoj vsaj en mesec prej v zemljo, kot naj ga rastlina uporablja.

Ako razvozimo gnoj po njivah in ga še nočemo podorati, ga moramo na vsak način vsaj dobro stlačiti in pokriti z zemljo, da ne bo ušel dušik, ki je v gnoju največ vreden.

Senožet mora biti očiščena kamnja in grmovja, predvsem pa trnja. Trnje naj bo za ograjo in za ogenj, vsemu drugemu je škodljivo. Senožet z razmetanim kamenjem in s trnjem označuje nemarnega gospodarja. Glede čiščenja bi našim mladim gospodarjem postavili za zgled naše Kraševce, žalibog dede, ki so iz kamenitih tal (za kozjerejo) napravili mnogo lepih senožeti in njiv ter vinogradov, iz katerih dobivamo široko znani teran.

Senožet mora biti pognojena. To ve vsak živinorejec, a vsakdo tako ne dela. V splošnem je v tem mesecu še čas za pognojitev s tomaževo žlindro.

Tudi deteljišča morajo biti pognojena. Najboljše gnojilo za deteljišče je tomaževa žlindra s kalijevo soljo. Na 3 q 18% žlindre naj se vzame 1 q 30% kalijeve soli, ali na 4 q žlindre 1 q 40% kalijeve soli.

V vinogradu okopavamo trte. Istočasno jim moramo tudi pognojiti. Ker rabijo skoraj vsi kmetovalci za gnojenje domači, hlevski gnoj, bi jim svetovali, da bi dodali vsakeinu q gnoja še po en kg superfosfata in če le mogoče tudi po ¼ kg 40% kalijeve soli.

Poleg obrezovanja, pripravljanja kolov, vezanja itd. moramo misliti tudi na podsaevanje trt. Naj si zapomnijo naši vinogradniki, da morajo podsajati samo izbrane vrste trt, kot je rizling, burgundec, ne pa različnih klarnih mej, gler itd. Podsaja naj se z malo vrstami, a te naj bodo res izbrane. Isto velja tudi za nove nasade. Najboljše vino bomo dobili iz takih nasadov, kjer bo nasajena samo ena, a izbrana vrsta.

Pri sadnem drevju moramo paziti na uničenje sadnih škodljivcev. Drevju moramo odstraniti suhe in odvišne veje, odstraniti mah ter drevesa poškopiti z drevesnim karbolinejem (tudi dendrin, arborin, antiparassit, itd.) Ako ne bomo drevs poškopili s takimi sredstvi, bomo imeli malo sadja ki poleg tega ne bo za kupčijo. Poškopiti pa moramo jablane, hruške in tudi češnjke. Breskve moramo prečistiti, obrezati ter jih poškopiti z 5% raztopino modre galice in apna. Pri obrezovanju sploh moramo paziti na to, da ne povzročimo drevju prevelikih ran. Vse večje rane moramo pokriti z drevesno smolo, katero dobimo v drogerijah ali pa s ktramom.

V vrtu: Kot je potreben v vsaki panogi gospodarstva poseben načrt, tako moramo tudi v vrtu napraviti podroben načrt, kako bomo vrt obdelali. Kar ni posajenega, naj leži prekopano, da zemlja dobro premrzne.

V toplejšem delu dežele pripravljamo sedaj tople gredice, za dobavo sadik zgodnjega ohrovtja (vrzot), paprike, itd. Ponekod že sejejo grah. Posebno prvi grah je zelo cenjeno izvozno blago.

V hlevu živina počiva. Zopet moramo povdarjati, naj bodo hlevi čisti in naj bo v njih svež, ne zatohel zrak. Ako bo v hlevu slab zrak, se bodo razširile različne bolezni, predvsem jetika. Na čistost hleva in parkljev moramo paziti predvsem sedaj, ko razsaja v deželi bolezen na parkljih in gobcu, vsled katere so semnji večinoma prepovedani. V hlevu ne smemo pustiti kupov gnoja, raje živalim pošteno nastelimo. Vsako toliko časa moramo potrositi po hlevu nekoliko apnenega prahu ali pošteno poškopiti z apnenim mlekom.

Paziti moramo tudi na krmo, katero pokladamo živalim. Predvsem v zimskem času, ko dobiva žival skoraj izključno samo suho krmo, se začnejo kazati znaki kostolomince-mehkokostnosti, katero onemogčimo na ta način, da damo živalim nekoliko klajnega apna. Goveji živini damo na dan in glavo približno eno žlico klajnega apna, katero pomešamo najboljšo med malo otrobi.

Ker so starejši prašiči večinoma poklani in imamo samo majhne prašiče, je za iste čist zrak posebno nujno potreben. Tudi prašiči naj nimajo poln hlev gnoja, temveč nič gnoja, pa več stelje. Na mokrem seveda ne smejo ležati.

V kleti nimamo dela, ako smo vino pretočili in ako je vino zdravo in stano vitno. Paziti pa moramo na rjavenje vina, ki je letos razširjeno po celi deželi. O rjavenju vina smo pisali v decembrovi številki glede vlačljivosti vina pa čitamo članek v tej številki.

Na domu: Popravljamo orodje, pripravljamo drva, čistimo; napravimo rekurz, ako smo videli na občini, da so nam neposredni davki krivično odmerjeni, nabavimo si umetnih gnojil in semen, premislimo kaj bomo tu in tam posadili, kaj ukrenili, da bo gospodarstvo v tem letu boljše poteklo kot v prejšnjem. Že sedaj moramo misliti na semenski krompir.

Tržni pregled

Žito in moka. Povišek cene pšenici občutimo na lastni koži, ker moramo drago kupovati moko in kruh. Cena se je povišala vsled bolj pičlega pridelka v l. 1924. in vsled vedno večjega povpraševanja po pšeničnem kruhu. Slednje opazamo predvsem na Japonskem in v Indiji, tam, kjer se večinoma hranijo z rižem.

V Italiji ne zadostuje pridelek pšenice domači potrebi. Italija mora uvoziti letno precej milijonov q pšenice iz Amerike, Argentine, Kanade in od drugod. Umevno je torej, da mora vladati v Italiji približno ista cena, kot je v drugih državah. Draginja moke pa zavisi v izdatni meri tudi od padca vrednosti italijanske lire, ki je v zadnjem času izgubila precej na vrednosti. Cene so danes približno sledeče za 100 kg (14. jan.)

v Milanu:

domača pšenica	L. 187—192
inozemski »	» 184—193

moka 00	» 245—250
» 0	» 235—240
» 1 (fiore)	» 226—228
koruza	» 116—128
koruzna moka	» 134—141
domač oves	» 125—130
inozemski »	» 120—122
rž	» 147—150
ječmen	» 145—150
proso	» 110—118
fižol	» 200—220

v Vidmu:

pšenica	L. 158—160
koruza	» 95—100
rž	» 95—100
oves	» 120

Nobenega upanja ni, da bi cena moki kaj kmalu padla, ker se predvidevajo precej visoke cene že za prihodnji pridelek in se v tem oziru tudi že sklepajo kupne pogodbe. Iz tega sledi, da igra precejšnjo vlogo tudi špekulacija.

Živina se drži v ceni, v splošnem pa je zelo draga. Cene so sledeče za 1 kg žive teže

v Milanu:

voli 1. vrste	L. 6.20—6.80
» 3. »	» 3.60—4.90
krave 1. »	» 5.40—6.20
» 3. »	» 3.00—3.90
teleta 1. »	» 10.10—10.80
» 3. »	» 7.80—8.70
prašiči (debeli)	» 9.25

Pri nas stanejo voli okoli 5.50—6.50 L. za 1 kg žive teže, enako tudi debelejšje krave. Za živa teleta velja danes cena okoli 7.10 L., za mrtva 8.20, debeli prašiči L. 7.35—8.25 za kg, prašiči za odreja pa stanejo od 150—250 L. za komad.

Krma: Sena in detelje je mnogo na razpolago. Kljub temu se opaža, da v zadnjem času cene rastejo, posebno dobri krmi, pa tudi slami; slame že skoraj primanjkuje, ker je zelo mnogo rabijo za steljo pod govedi, ki trpe na boleznih na gobcu in parikljih (neke vrste dezinfekcija hlevov).

V nekaterih krajih je doseglo dobro seno ceno od 55.— L. za q, drugod stane seveda tudi samo 25—30.— L. cena, ki je splošno v veljavi v naši pokrajini.

Otrobi so dosegle ceno 100.— L., orehove tropine 142.— L. in sezamove tropine 125.— L. za q.

Maslo: Cena maslu se vrti okoli cene 16—18.— L. (centrifugiranemu maslu, lo-
co mlekarna), navadno kmečko maslo je pa 2—4 L. pri kg bolj po ceni.

Vino: V Italiji ima vino različne cene. Izbrana vina plačujejo tudi do 300 L. za 100 l, slabjša vina pa se dobe tudi za 70.— L. 10—12 odstotno vino stane približno 100—130.— L.

Pri nas so cene različne. Briško vino se zelo težko dobi izpod 1.80 za l, v splošnem velja cena od 1.90—2.20. Vipavsko vino se dobi po ceni 1.30, a tudi po 1.— L., dočim drže izbrana vina tudi po 1.60 in več. Za kraški teran trg še ni odprt, a izgleda, da se bo vrtela cena okoli 2.50.

Umetna gnojila: Trgovina s tomaževo žlindro je večinoma končana, sedaj se trguje večinoma s superfosfatom. Superfosfat prodaja Zadruga zveza v Gorici po 31 L. na drobno, večje količine po dogovoru.

Drag bo letos čilski soliter in bo najprej stal 1.60, ako še ne več. Isto velja za modro galico.

Drva: V ostalih pokrajinah kraljevstva so drva mnogo dražja, nego pri nas, pri nas pa so mnogo dražja, nego so bila. V Gorici stane 1m³ drvi 52—60 L.

Gospodarski drobiž in razno

OVSA IN KOPRIV KOKOŠIM.

Tudi leženje jajc zavisi v veliki meri od krme, ki jo kokoši dobe. Čim primernejšo krmo dobi perutnina, tem več jajc bomo dobili od nje.

Izkušnja uči, da pospešuje leženje jajc predvsem moka iz kopriv in oves.

Može iz kopriv ne moremo kupiti v trgovini, kar se tudi ne bi izplačalo, pač pa si jo lahko vsakdo sam nabavi. Potrebno je samo, da si med letom nabere dovolj kopriv ter jih posušimo in posušene zmanemo v moko. Po nekoliko te moke potem primešamo drugi krmi. Posledica te krme bo, da bodo kokoši več nesle.

Oves pa pripravimo za krmljenje na ta način, da ga najprej pustimo kliti. V to svrhu je najboljšo, da ga denemo v leseno posodo in ga oblijemo z nekoliko mlačne vode in potem pustimo na ne preveč mrzlem prostoru. Oves bo v posodi sklil.

Kaljenje moremo pospešiti na ta način, da razprostrimo oves na vlažni odeji in pustimo razprostrtega na toplem prostoru.

Skaljen oves posušimo na solncu ali pri ognju in posušenega damo kokošim v zobjanje.

Posledica takega krmljenja bo, da bodo kokoši več nesle in to tudi v takem času,

ko kokoši navadno prestanejo z nesenjem jajc in so jajca navadno zelo draga.

Da pa lahko tvorijo jajca važen dohodek naj dokazuje dejstvo, da so stala jajca v začetku decembra l. 1924. v Gorici v podrobnih razprodaji od 1.— do 1.10 L po komadu.

LISTJE KOPRIV

vsebuje v 100 delih 14.5% beljakovin, 6.7% maščob, 31.7% škroba in 15.8% pepela. V pepelu je na 100 delov 34.6% apnenca in 6.5% fosforne kisline.

Predstoječa sestavina koprivinih listov nam razlaga, zakaj je moka iz kopriv redilna in zdrava za mlade piščance.

PRISTOJBINA ZA VPOGLED POSESTNIH POL (na katastru).

S 1. marcem t. l. stopi v veljavo zakon, glasom katerega moramo plačati posebno pristojbino za vpogled in lastni izpis iz posestnih pol. Pristojbina znaša za prve pol ure uporabe L. 5.—, za vsako nadaljnjo uro ali odlomek pa 10.— L.

Vpogled v zemljiško knjigo je seveda brezplačen.

ITALIJANSKA POŠTNA HRANILNICA ima za l. 1925. določeno sledečo obrestno mero:

3.63% kosmati oziroma 2.76% čisti (davka ricchezza mobile) za vloge na knjižice, na katerih je navedeno ime lastnika;

3.31% kosmati oziroma 2.52% čisti za vloge na knjižice brez navedbe imena lastnika, ki so torej plačljive prinosilcu knjižice.

PREPOVEDANI SEMNJI.

V pokrajini Furlaniji, pa tudi drugod so prepovedani semnji goveje živine. Vzrok prepovedi tiči v širjenju bolezni na parkljih in gobcu, ki pa ni razširjena samo tu pri nas, pač pa po celi Italiji. Uradno poročilo Državnega sanitetnega sveta navaja, da razsaja bolezen v Italiji v 594 občinah in 1661 krajih, od teh v Furlaniji v 13 občinah, v Istri v dveh, na Tržaškem v treh.

Kjer se bolezen ni pojavila, naj živinorejci pazijo, da je ne занesejo po lastni malomarnosti. V tem oziru naj se drže sledečih navodil: Pazijo naj na parklje, da ne

bodo umazani, živinorejci naj ne stikajo po nepotrebnem po tujih hlevih, živine naj ne gonijo po takih poteh, kjer se navadno premika mnogo živine.

BANCA ADRIATICA V KONKURZU.

Banca Adriatica napove konkurz, tako se glase zadnja poročila. Upniki niso hoteli sprejeti poravnave na podlagi 30% brez jamstva in so zahtevali konkurz. Kako bo konkurz izpadel, ni mogoče vedeti, niti predvidevati. Ako bodo našli krivce in jim bodo vzeli vse premoženje, bodo upniki dobili več, če pa tega ne bo mogoče in ako bo konkurz trajal dolgo (kar je pričakovati), bodo lahko dobili upniki samo 10% svojih terjatev. Celotno vprašanje Banke Adriatike je za naš narod zelo žalostno vprašanje in v časopisih dovoli obdelano. Upamo, da ni med prijatelji »Gospodarskega lista« niti enega prizadetega, ker vsak čitatelj bi moral vedeti in znati, da daje domača posojilnica najboljše jamstvo za vloge in prihranke.

PODEŽELSKJE GOSPODINJSKE ŠOLE.

V Italiji prevladuje vedno bolj mnenje, da se mora ženskemu spolu že v ljudski šoli nuditi nekoliko gospodinjske izobrazbe. Mnogi krogi, med temi tudi mnogi državni poslanci se zavzemajo za podeželsko gospodinjsko šolo, ki naj bi bila redno nadaljevanje ljudske šole. Pri nas posluje taka šola v Lokavcu pri Aidovščini.

KMETIJSKO PREIZKUŠEVALIŠČE V GORICI

je začelo delovati. Svoj sedež ima na Tržaški cesti št. 43.

† JERKIČ ANTON.

Gotovo je bil pokojni Anton Jerkič ena izmed najbolj znanih osebnosti v našem okrožju. Ni bil kričač, tih in mirem, vesel in dovtipen značaj je bil, katerega bomo pogrešali, ker je bil sotrudnik mnogih organizacij. Med drugim je bil tudi ustanovni član Goriške Mohorjeve družbe. Umrl je na želodčnem raku. Iz srca mu želimo večno veselje nad zvezdami.

